

Eurooppalaisen elämäntavan komissaari

Arvokeskustelu, maahanmuutto ja
eurooppalaisuuden ilmentymät uuden
komissaarin kuulemisessa

Anna Luoma
Maisterintutkielma
Helsingin yliopisto
Humanistinen tiedekunta
Alue- ja kulttuurintutkimuksen maisteriohjelma
Euroopan kulttuurit
Helmikuu 2021

Tiivistelmä

Tiedekunta: Humanistinen tiedekunta

Koulutusohjelma: Alue- ja kulttuurintutkimuksen maisteriohjelma

Opintosuunta: Euroopan kulttuurit

Tekijä: Anna Luoma

Työn nimi: Eurooppalaisen elämäntavan komissaari. Arvokeskustelu, maahanmuutto ja eurooppalaisuuden ilmentymät uuden komissaarin kuulemisessa

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: Helmikuu 2021

Sivumäärä: 57

Avainsanat: Euroopan unioni, eurooppalainen elämäntapa, arvot, identiteetti, maahanmuutto

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Muita tietoja:

Tiivistelmä:

Tämä tutkielma tarkastelee Eurooppalaisen elämäntavan edistämisen salkun komissaariehdokkaan Margaritis Schinasin kuulemista Euroopan parlamentin valiokuntien toimesta. Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen antoi salkulle alun perin nimen Eurooppalaisen elämäntavan suojeleminen. Salkun nimestä nousi heti kohu, sillä sitä pidettiin myönnötyksenä oikeistopopulisteille. Salkun vastuualueella on muuttoliike, turvallisuus, terveys, työllisyys, kulttuuri ja koulutus.

Tutkielman tavoitteena on selvittää, minkälainen eurooppalainen elämäntapa kuulemisen aikana rakentuu niin Schinasin kuin europarlamentaarikkojen toimesta. Kolmen tunnin aikana 25 europarlamentaarikkoa kaikista Euroopan parlamentin puolueista esittivät komissaariehdokas Schinasille kysymyksiä selvittääkseen mitä toimia hän aikoo tehdä aikanaan komissaarina ja hänen pätevytensä komissaarin rooliin. Kysymykset kattoivat laajalti portfolioon sisältyvät politiikanalat, mutta huomattavasti eniten keskustelua syntyi salkun nimestä ja siihen kytkeytyvistä merkityksistä sekä maahanmuutosta.

Tutkimus on alue- ja kulttuurintutkimukselle ominaisesti tieteidenvälinen ja omaksuu piirteitä politiikan tutkimuksesta. Europarlamentaarikkojen kysymyksiä ja komissaariehdokas Schinasin vastauksia analysoidaan kriittisen diskurssianalyysin keinoin ja tarkastelemalla politiikkojen hyödyntämiä retorisia keinoja.

Monet europarlamentaarikot kritisoivat salkun nimessä esiintyvää suojele -sanaa ja kyseenalaistivat, miksi eurooppalainen elämäntapaa tarvitsee suojelua ja miltä sitä suojellaan. Eurooppalaista elämäntapaa määriteltiin paljon siihen kytkeytyvän arvopohjan kautta. Maahanmuutto ja eurooppalaisen maahanmuuttopolitiikan uudistaminen olivat eurooppalaisuuden määrittelyn rinnalla merkittäviä teemoja. Monet europarlamentaarikot yhdistivät salkun alkuperäisessä nimessä olleen suojele -sanon juuri Euroopan mantereeseen suojeleksi turvapaikanhakijoilta. Lisäksi aineistosta nousi esiin komission halu näyttäytyä ulospäin itsevarmana ja vahvana, mikä kytkeytyy Euroopan komission määrittelyyn Euroopasta sekä hankalaan maahanmuuttokeskusteluun.

Tutkielmassa ilmenee, että yhtenäisestä eurooppalaisesta elämäntavasta ole laajaa yhteisymmärrystä ja kansalliset identiteetit säilyttävät johtoasemansa. Aineiston tarkastelusta kuitenkin nousee esille, että poliitikot ovat yhteisymmärryksessä siitä, että eurooppalaiset jakavat jotain yhteistä elämäntavoissaan. Europarlamentaarikot yli puoluerajojen identifioivat demokratian ja vapaan liikkuvuuden eurooppalaisen elämäntavan perustaksi. Samoin europarlamentaarikkojen keskinäinen keskustelu eurooppalaisen elämäntavan palasista kuvastaa yhteisen eurooppalaisen elämäntavan olemassaoloa. Margaritis Schinasin komissaarisalkun suurimpana tehtävänä ja haasteena on tuoda tätä yhtenäisyyttä terävämmin esille Euroopan unionin kansalaisten elämässä.

Sisällys

1. Johdanto.....	1
1.1 Aineiston esittely	3
1.2 Tutkimusmetodi, käsitteet ja sivuava tutkimus	5
1.3 Instituutioiden keskinäisriippuvuus	9
2. Euroopan monet vaatteet	12
2.1 Paljon melua nimestä	12
2.2 Arvojen Eurooppa	16
2.3 Populistien Eurooppa.....	26
3. Eurooppa ja muu maailma.....	33
3.1 Maahanmuuton vaikutus eurooppalaiseen projektiin.....	33
3.2 Hyvä, paha maahanmuutto	37
3.3 Euroopan imago	42
4. Eurooppalainen elämäntapa – Ikiliikkuja matkallaan eteenpäin	49
Lähdeluettelo	53

1. Johdanto

Kevään 2019 europarlamenttivaalien jälkeen Euroopan unionissa (EU) tapahtui vallanvaihto. Uudet vaaleilla valitut europarlamentaarikot (mepit) aloittivat kautensa, ja pian tämän jälkeen alkoi uuden komission kokoaminen. Vaalit olivat tärkeä osoitus Euroopan poliittisesta tilasta. Perinteiset integraatiomyönteiset voimat saivat eniten ääniä, mutta euroskeptiset puolueet vakiinnuttivat asemansa Euroopan unionin poliittisella näyttämöllä ja todistivat, että menestys vuoden 2014 Europarlamenttivaaleissa ei ollut yhden kerran ihme (Treib 2020: 2). Uuden komission luominen ei edennyt ilman dramatiikka ja poliittista juonittelua, kun heti alkuun Lissabonin sopimuksessa määritelty kärkiehdokasprosessi sivuutettiin, ja Eurooppa-neuvosto ehdotti komission puheenjohtajaksi Saksan entistä puolustusministeriä Ursula von der Leyeniä, joka on Euroopan unionin suurimman puolueen Euroopan kansanpuolueen (EPP) jäsen.

Kahdestakymmenestäkuudesta esitellystä komissaariportfoliosta eniten keskustelua ja eriäviä mielipiteitä aiheutti Eurooppalaisen elämäntavan suojelun - myöhemmin edistämisen - portfolio. Eurooppalaisen elämäntavan suojelun komissaariksi ehdotettiin kreikkalaista pitkän linjan EU-virkamiestä ja entistä europarlamentaarikkoa Margaritis Schinasia (EPP). Salkun sisältö sivuaa monia EU:n sisäpolitiikan alueita. Näitä ovat muuttoliike, turvallisuus, terveys, työllisyys, kulttuuri ja koulutus. Salkun laaja-alaisuus on linjassa von der Leyenin komission tavoitteen kanssa jakaa salkut ilmiöpohjaisesti, poiketen aikaisemmasta perinteestä. Schinas oli myös ehdolla yhdeksi komission kahdeksasta varapuheenjohtajasta. Schinasin salkulle annetun nimen ja sisällön lisäksi keskustelua aiheutti Ranskan, Unkarin ja Romanian komissaariehdokkaiden hylkääminen parlamentin kuulemisprosessin aikana, eikä Iso-Britannia suostunut nimittämään yhtäkään komissaariehdokasta, johtuen Brexitin toteutumisesta tammikuun 2020 lopussa. Euroopan parlamentti lopulta hyväksyi von der Leyenin puheenjohtajaksi, ja hän esitteli 10. syyskuuta uuden komissionsa, joka johtaa Euroopan unionin uudelle vuosikymmenelle. Monen käänteen jälkeen uuden komission aloitti tehtävänsä 1. joulukuuta 2019.

Eurooppalaisen elämäntavan suojelun teema nousi vahvasti esille jo von der Leyenin julkaisemassa *Kunnianhimoisempi unioni - Ohjelma Euroopalle* pamfletissa, joka julkaistiin hänen ollessa vielä ehdokas komission puheenjohtajaksi. Pamfletin alaotsikko on *Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019-2024*, ja teoksessa eritellään eurooppalaisen elämäntavan suojelu yhdeksi kuudesta suuntaviivasta. Pamfletissa korostettiin muun muassa oikeusvaltioperiaatteen merkitystä eurooppalaisuuden tunnusmerkkinä,

maahanmuuttopolitiikan uudistamista varsinkin Dublinin sopimuksen uudistamisen kautta, sekä ulkorajojen vahvistamista ja kansalaisten turvallisuuden takaamista EU:n rajojen sisäpuolella. (von der Leyen 2019a: 16–19). Varsinainen kohu syntyi kuitenkin vasta, kun von der Leyen valjasti eurooppalaisen elämäntavan suojelemisen yhden komissaarin tehtäväksi.

Portfolion nimi ja sisältö herättivät heti kummastusta ja vastalauseita ja nimestä uutisoitiin laajasti kansainvälisessä mediassa. Huolenaiheita nostettiin Euroopan turvallisuuden ja turvapaikanhakijoiden vastakkainasettelusta, ja sanavalintaa portfolion nimessä pidettiin von der Leyenin myönnytyksenä äärioikeistolaisille.

Uuden komission julkistamisesta syntyi Euroopan laajuinen keskustelu siitä, mitä eurooppalaisuus on, mitä eurooppalainen elämäntapa tarkoittaa ja mihin se on matkalla tulevaisuudessa. Tämä ei suinkaan ole uusi keskustelu, vaan kysymystä on pohdittu ja eurooppalaisuudelle on puettu eri vaatteita jo vuosikymmenten ajan. Uuden eurooppalaiseen elämäntapaan keskittyneen portfolion ympärille syntynyt keskustelu antaa täsmällisen aikalaiskuvan tämän vuosikymmenen eurooppalaisuuden määrittelemisen haasteista niin instituutioiden kuin kansalaistenkin näkökulmasta.

Eurooppalaisen elämäntavan rakentuminen on ollut Euroopan tutkimuksen keskiössä jo vuosikymmenten ajan, ja palimpsestin tavoin se omaksuu jatkuvasti uusia kerroksia ja muotoja. Nämä erilaiset kerrokset ja käsitykset manifestoituivat ehdokas Schinasin kuulemisessa, kun mepit kuvailivat mitä kaikkea eurooppalainen elämäntapa heidän näkemyksiensä mukaan on. Vakaa arvopohja, kristinuskon perinteet, Montesquieun vallan kolmijako-oppi ja ihmisten vapaa liikkuvuus niin maiden välillä kuin maahanmuuton näkökulmasta olivat vain muutamia aihealueista, joista eurooppalaista elämäntapaa pyrittiin artikuloimaan eri näkökulmista yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tämän tutkimuksen pääteemat koostuvat keskustelun eri osa-alueista; eurooppalainen arvopohja, uusi populistinen Eurooppa ja maahanmuutto ovat määrittäviä teemoja niin komissaariehdokas Schinasin kun europarlamentaarikoidenkin puheenvuoroissa.

Ursula von der Leyen päätyi lopulta kovan kritiikin jälkeen muuttamaan salkun nimeä, salkun sisältö pysyessä kuitenkin samana. Nimen vaihtamista vaativat äänekkäästi lukuisat europarlamentaarikot niin sosiaalisessa mediassa kuin komissaariehdokas Schinasin kuulemisessa. Samoin väistynyt komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker sanoi nimen olevan virhe (Matamoros & Koutsokosta 2019). Nimen muuttamisesta Eurooppalaisen elämäntavan edistämiseksi ilmoitettiin von der Leyenin käymien neuvottelujen jälkeen

socialistien ja demokraattien (S&D) ryhmittymän kanssa. Populismien ja äärioikeiston nousu eurooppalaisen politiikan keskiöön nähdään selvästi uhkana perinteisellä puoluekentällä, sillä näiden asioiden vastustus sai kannatusta yli puoluerajojen ja sai lopulta von der Leyenin taipumaan nimenmuutoksen kannalle.

Edellä kuvailtu keskustelu osoittaa, että eurooppalaisen elämäntavan sisällöstä ja eurooppalaisuuden merkityksestä ei olla edelleenkään yhtä mieltä. Kysymykset, joita nostettiin komissaariehdokkaan Schinasin kuulemisessa, vahvistavat tätä ajatusta. Tarkastelemalla kuulemisessa käytyä keskustelua haluan tässä tutkimuksessa selvittää, **miten ja minkälainen eurooppalainen elämäntapa ja eurooppalaisuus keskustelusta koostui.**

Yhtä relevanttia mielestäni on, miksi komission puheenjohtajaksi valittu Ursula von der Leyen on nähnyt tarpeelliseksi, että Euroopan unioni tarvitsee komissaarin, jonka tehtävänä on huoltaa ja suojella eurooppalaista elämäntapaa. **Mitä Euroopan on tapahtunut mantereella, että tällainen komissaari nähdään tarpeelliseksi? Minkälaista Eurooppaa komissaripesti indikoi?**

1.1 Aineiston esittely

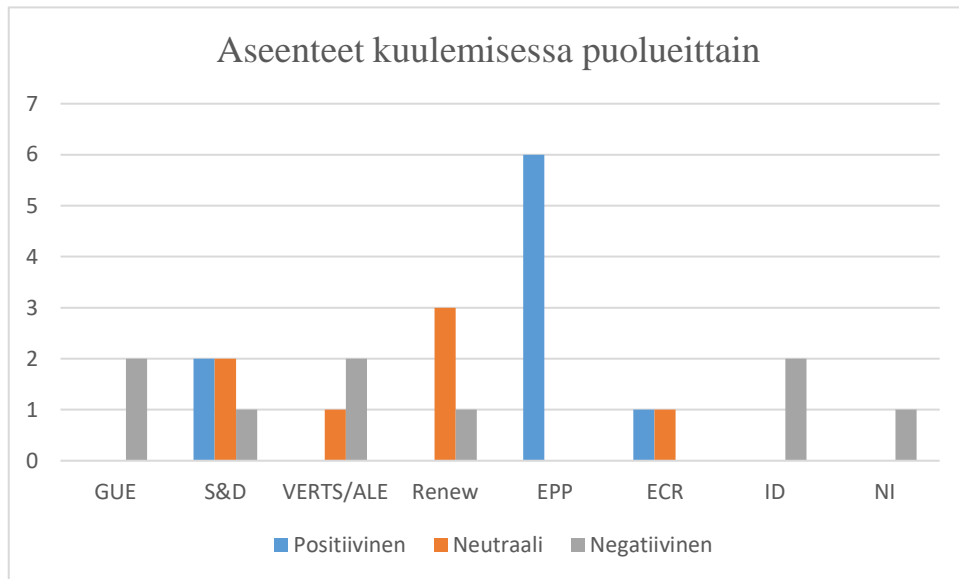
Ennen kun uusi komissio hyväksytään ja se voi aloittaa toimikautensa, Euroopan parlamentti kuulustelee jokaista komissaariehdokasta ja päättää onko ehdokas kyvykäs työhönsä. Aineistoni keskiössä on noin kolmen tunnin pituinen komissaariehdokas Margaritis Schinasin kuuleminen 3. lokakuuta 2019 Euroopan parlamentissa toimivien valiokuntien toimesta. Schinasin kuulemisesta vastaavat valiokunnat olivat kulttuuri- ja koulutusvaliokunta sekä kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta. Kuulemisen tarkoituksena on antaa mepeille mahdollisuus arvioida komissaariehdokkaan pätevyyttä ja omistautumista portfolioilleen. Kuulemiset noudattavat 1-2-1-1 käytäntöä. Kuulemisessa europarlamentaarikot esittävät maksimissaan minuutin pituisen kysymyksen, johon komissaariehdokkaalla on kaksi minuuttia aikaa vastata. Tämän jälkeen kysymyksen esittäneellä mepillä on mahdollisuus esittää enintään minuutin pituinen jatkokysymys, johon komissaariehdokkaalla on minuutti aikaa vastata ennen seuraavaan kysymykseen siirtymistä. Tällaisia kierroksia on 25 kappaletta. Komissaariehdokas saa pitää viidentoista minuutin puheen kuulemisen alussa ja viiden minuutin puheen lopussa.

Kuulemiseen kytkeytyvät tiiviisti Schinasille etukäteen lähetetyt kysymykset kuulemisen teemoista, joihin hän on vastannut kirjallisesti. Kirjalliset vastaukset antavat mepeille pohjatietämystä Schinasin mielipiteistä ja suunnitelmista komissaarina. Moni rakensi

puheenvuoronsa kuulemisessa kirjallisten kysymysten niiden vastausten ympärille tai pyysi niihin tarkennuksia. Analyysini tukena hyödynnän erilaisia virallisia dokumentteja, jotka auttavat paremmin avaamaan keskustelun monitasoisuutta erityisesti Euroopan unionin eri instituutioiden näkökulmasta. Nämä dokumentit – kuten edellä mainittu *Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024* – auttavat ymmärtämään miten instituutiot näkevät eurooppalaisen elämäntavan ja mitkä ovat sen kipukohdat ja huiput. Lisäksi yleisesti uuden komission rakenteeseen ja poliittisiin suuntaviivoihin pureutuminen on välttämätöntä, jotta voisimme ymmärtää laajempaa kontekstia johon eurooppalaisen elämäntavan edistämisen portfolio sijoittuu.

Kuuleminen simultaanitulkataan kaikille Euroopan unionin virallisille kielille, joten europarlamentaarikoilla on mahdollisuus puhua valitsemallaan kielellä. Euroopan parlamentilla on kaikista EU-instituutioista tiukin kieliregiimi (Johansson & Wiberg 2005: 34). Kuulemisen sanatarkka raportti on kirjoitettu niillä kielillä, joita kuulemisessa käytettiin, eikä sitä ole käännetty kaikille kielille. Tämän vuoksi joidenkin kysymysten kohdalla joudun tukeutumaan simultaanitulkauksen varaan, jos niissä käytettiin kieltä, jota en ymmärrä. Tulkkaus on äärimmäisen tärkeä osa parlamentin toimivuutta ja tunnusomainen osa eurooppalaista elämäntapaa itsessään, mutta se ei valitettavasti aina onnistu kuvaamaan kaikkia kysymysten ja vastausten nyansseja.

Eri kielten luomat vivahde-erot näkyvät myös, kun komissaarisalkun nimeä tarkastelee muilla kielillä. Salkun nimeen sisältyy monilla kielillä (esimerkiksi englanniksi, ranskaksi ja italiaksi) persoonapronomini *me*. *Meidän* eurooppalaisen elämäntapamme suojele antaa salkun nimelle protektionistisen sävyn, joka korostaa oman kulttuurin suojelemisen merkittävyyttä yli muiden kulttuurien.

Kaavio 1. Europarlamentaarikkojen puheenvuorojen sävy lajiteltuna puolueiden mukaan.

Puolueiden puheenvuorojen määrä ja järjestys jakaantui niiden koon mukaan parlamentissa. Kaikki puolueet käyttivät puheenvuoroja kuulemisen aikana. Kysymykset esitettiin kahdessa kierroksessa ja kierroksen aloitti aina suurin puolue, joka oli Schinasin kotipuolue EPP. Schinasin ja von der Leyenin oman puolueen (EPP) mepit luonnollisesti suhtautuivat ylivoimaisesti positiivisesti salkkuun ja sen sisältöön ja kierrosten ensimmäiset kysymykset olivat suotuisia salkkua ja Schinasia kohtaan. Eniten hajontaa suhtautumisessa oli Euroopan parlamentin toiseksi suurimman puolueen S&D:n puheenvuoroissa. Huomionarvoista on, että molemmat Identiteetti ja demokratia (ID) -puolueen puheenvuorot olivat negatiivisia sävyiltään, vaikka komissiota syytettiin juuri äärioikeistolaisia puolueita kohtaan kumartelemisesta. ID:n mielestä eurooppalaisen elämäntavan suojelussa maahanmuuton tuomilta uhkilta ei mennä tarpeeksi pitkälle (Verheyen & López Aguilar 2019: 9).

1.2 Tutkimusmetodi, käsitteet ja sivuava tutkimus

Tavoitteenani on analysoida kuulemista ja eritellä sieltä nousevia tapoja määritellä eurooppalaista elämäntapaa. Käyn kuulemista läpi laadullisen data-analyysin keinoin, nostaakseni aineistosta esiin mielenkiintoisia ja merkittäviä elementtejä. Vuonna 2005 Bergenin yliopistossa perustetun monitieteellisen Eurling -tutkimusryhmän tavoitteena on lisätä kielitieteiden panosta poliittisen tutkimuksen kentällä. Ryhmä keskittyy erityisesti EU-diskursseihin. (Fløttum et al. 2013: 1). Eurling -tutkimusryhmä on kehittänyt kolme analyysin

tasoa, joilla pyritään analysoimaan erilaisia ”monimutkaisia ongelmia” EU-diskurssien sisällä, sekä sitä miten poliitikot näitä ongelmia ratkovat. Historiallis-poliittisella tasolla pohditaan diskurssien (esimerkiksi puheiden tai parlamentin täysistuntojen) legitimeettiä ja kuinka puheiden sisältö onnistuu rakentamaan yhteisöllistä identiteettiä. Identiteetti on edelleen vahvasti kytköksissä kansallisvaltioihin, ja poliitikkojen on onnistuttava navigoimaan näillä vesillä taitavasti sekä usein neutraalisti saadakseen kansan tuen taakseen. Populistit kuitenkin korostavat kytköstä kansallisvaltioihinsa ohi ylikansallisten yhteyksien merkityksen EU-tilassa kääntäen asetelman pääläelle. Toiseksi diskurssin luonteeseen vaikuttaa minkälaisessa kontekstissa diskurssia käydään, ja millaiselle yleisölle se on kohdistettu. Kolmanneksi puheeseen ja tekstiin liittyvät lingvistiset moninaisuudet tuovat jokaiseen diskurssiin omat kerroksensa. (ibid: 7-9).

Luokittelu on hyödyllinen, sillä sen avulla kuulemisen yhteydessä nousevia retorisia keinoja voi jaotella eri luokkiin, ja tuoda selkeyttä rakenteeseen. Samalla huomio kiinnittyy pinnan alla oleviin vuorovaikutussuhteisiin, joista voidaan havaita epäsuoria viestejä ja ääniä, joilla pyritään saamaan oma poliittinen agenda maaliin. Tulen liikkumaan pitkälti ensimmäisen ja toisen tason välimaastossa, mutta lingvistiset kysymykset, kuten sanavalinnat ja metaforat, nousevat aika ajoin huomion kohteeksi tutkimuksessani.

Kontekstin – eli mihin aikaisempiin tapahtumiin ja keskusteluihin argumentit liittyvät – analysointiin kytkeytyy tiiviisti myös retoriikan analyysi. Retoriikalla tarkoitetaan niitä keinoja, jolla puhuja pyrkii saamaan kuulijat vakuuttumaan sanomastaan ja samalla vaikuttamaan kuulijan mielipiteeseen. Retoriikan ytimessä on puhujan ja yleisön välille luotu yhteys. Schinasin tärkein tehtävä kuulemisessa on saada europarlamentaarikot puolelleen ja erilaiset retoriikan keinot, joita hän käyttää nousevat aika ajoin analyysissä etualalle. Retoriikkaa hyödyntävät myös kuulemisessa äänessä olevat europarlamentaarikot. Eri merkitysten ja symbolien kautta pyritään saamaan oma linja läpi ja luotua yhteys kuulijaan. (Tilli 2017:14–17, 21).

Ruth Wodak (2011: 10–11) jakaa tilan, jossa poliitikot työskentelevät kahteen: parrasvaloihin ja kulissemiin. Poliitikkojen käyttäytyminen on erilaista, mikäli he ovat yleisön edessä puhumassa omista poliittisista tavoitteistaan tai kulissemiin politikoimassa muiden kulissemiin olevien kanssa, johon kenellä tahansa ei ole mahdollisuutta kurkistaa. Tämä ei tarkoita, etteivätkö poliitikot pitäisi performansseja yllä myös kulissemiin, ne vain eroavat siitä, mitä julkisessa diskurssissa esitetään. Tutkimukseni raamit sijoittuvat paljolti julkiselle lavalle, joka

on otettava huomioon analyysiä tehtäessä. Erilaiset lavat voidaan nähdä myötäilevän Bourdieun kenttäteoriaa, joissa eri sosiaalisilla kentillä yksilön sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen pääoma vaihtelee ja manifestoituu eri tavoilla. Kaikkia kenttiä ja ihmisen käyttäytymistä ja *habitusta* – eli henkilön omaksumaa käyttäytymistä kulttuuristen normien kautta – siinä muokkaa vallan kerryttäminen. (Thomson 2012: 67–70).

Luokittelen Atlas.ti -ohjelman avulla meppien puheenvuoroja ja kirjoitan ylös puheenvuorojen sisältämiä keskeisiä teemoja. Ohjelman avulla aineistoa voi pilkkoa osiin ja tehdä muistiinpanoja, ja merkitä koodeiksi usein aineistostani nousevat teemat. Koodauksesta nousevat teemat ovat rakentaneet tämän tutkimuksen rungon. Koodauksesta kehittyvien koodirihmastojen avulla puheenvuorojen vuorovaikutus ja päällekkäisyys nousevat hyvin esille, jotka luovat hyvän pohjan analyysille. Samalla selvästi irralliset ja tutkimuksen aihepiiriin kuulumattomat puheenvuorot voidaan identifioida ja jättää analyysin ulkoreunoille. Kategorioita olen kehittänyt tarkastelemalla induktiivisesti aineistoani, pohtimalla mitkä puheenvuorot ja teemat ovat erityisen relevantteja selvittääkseni, mitä eurooppalainen elämäntapa on tässä kontekstissa.

E erityisen herkullisen ja uniikin tästä aineistosta tekee se, että eurooppalaisesta elämäntavasta keskustelevat kansalaisten äänenä EU-tilassa toimivat ja kansalaisten asiaa ajavat poliitikot. Tutkimus on alue- ja kulttuurintutkimukselle ominaisesti monitieteellinen ja yhteiskuntatieteellisesti orientoitunut. Tutkimuksessa yhdistellään politiikan tutkimusta ja Euroopan tutkimusta, pyrkimyksenä löytää eurooppalaisen elämäntavan representaatio kuulemisen kontekstissa. Monitieteellisen otteen avulla löydän parhaiten vastaukset siihen, millainen Euroopan tila on.

Eurooppalaisen elämäntavan käsitettä Euroopan instituutioiden näkökulmasta on toki tutkittu paljon, mutta keskustelu on usein pyörinyt joko integraation käsitteen tai unionin laajenemisen ympärillä. Tätä näkökulmaa ovat avanneet erinomaisesti esimerkiksi Liesbet Hooghe ja Gary Marks (2019). Komission ja Euroopan parlamentin suhdetta on tutkittu usein sen valta-asetelmien kautta, ja kuinka se asettuu Euroopan unionin päätöksenteon kehittymisen aikajanaan. Esimerkiksi Katherine Moury (2007) on tarkastellut, minkälaisia valtasuhteita komissaarin valitsemisprosessissa esiintyy ja kuinka parlamentin vahvistunut rooli valintaprosessissa on pyrkimys vähentää EU:ta vaivaavaa demokratiavajetta. Euroopan parlamentti onkin käyttänyt enemmän vaikutusvaltaa kuin koskaan ennen komission kokoonpanemisessa.

Eurooppalaista identiteettiä on tutkittu runsaasti monista eri näkökulmasta. Paljon tukea omaan tutkimukseeni olen saanut lingvisti Ruth Wodakin töistä, joka on erityisesti keskittynyt poikkitieteellisesti erilaisten diskurssien kehittymistä eurooppalaisessa poliittisessa tilassa. Wodak on viime aikoina keskittynyt erityisesti populismin suosion nousuun Euroopassa.

Identiteetin, erityisesti eurooppalainen identiteetin käsitteen avulla pyrin saamaan tarttumapintaa eurooppalaisen elämäntavan sisältöön kuulemisen kontekstissa. Identiteetillä pyritään kuulemisen aikana vakuuttamaan muita oman position hyvydestä unionin tulevaisuudelle, mutta yhteisen identiteetin merkitystä aika ajoin myös vähätellään. Eurooppalainen identiteetti kuvaillaan useimmiten omaa kansallisidentiteettiä täydentäväksi ajatukseksi, joka on usein melko keinotekoiseksi rakennettu. Sen on ajateltu olevan usein ylhäältä alaspäin liikkuva prosessi, jossa poliittinen projekti on liikuttanut eurooppalaista identiteettiä päättäjien haluamaan suuntaan. (Checkel, Katzenstein 2009: 2-4). EU:n on aktiivisesti luotava kansalaistensa kanssa yhteyttä, jossa kansalaiset luottavat EU:n poliittisiin päätöksentekoelementteihin. Samalla kansalaiset uskovat niiden tarpeellisuuteen ja hyödyllisyyteen omassa elämässään. (Castiglione 2009: 50.) Euroopan unionin onkin kannattavaa vahvistaa yhteenkuuluvuutta kansalaisiinsa korostamalla lähes banaaleita, mutta läheisesti kansalaisten arkea koskettavien päätösten kautta. Esimerkiksi verkkovierailumaksujen poistaminen toisissa EU-maissa vieraillessa vuonna 2017 on ollut laajalti positiivisesti vastaanotettu uudistus, joka on vaikuttanut positiivisesti suhtautumiseen Euroopan unionia kohtaan. Identiteetti syntyy kuitenkin myös aina ihmisten välisissä sosiaalisissa kanssakäymisissä ja kohtaamisissa. Eurooppalaista identiteettiä rakentuu myös silloin, kun eurooppalaiset matkustavat toistensa maihin, katsovat jalkapallon Euroopan mestaruuskisoja, tai jännittävät seuraavaa Eurovision laulukilpailun voittajaa.

Tutkimuksessa haluan selvittää, kenen näkemys eurooppalaisesta elämäntavasta nousee dominoivammaksi keskustelun aikana. Filosofi Michel Foucault kehitti mullistavan käsityksen vallan toiminnassa yhteiskunnassa. Foucault hylkää perinteisen valtakäsityksen, jossa suvereenisuus ja laki luovat yhdessä juridis-diskursiivisen käsityksen vallasta, joka toimii vain yhteen suuntaan, usein alistavana (Foucault [1976] 1998: 62). Sen sijaan valtasuhteet muodostavat kaiken toiminnan sisällä järjestystä. Valtaa on kaiken toiminnan sisällä, ja vallan mekanismeja analysoimalla voidaan löytää eri dispositiiveissa, eli eri verkostoissa tapahtuvia vaikutusketjuja (ibid: 69–73). Foucault'n valtakäsityksen avulla kuulemisen eri puheenvuoroista voi nostaa esiin sen kulkuun ja lopputulokseen vaikuttavia voimasuhteita.

1.3 Instituutioiden keskinäisriippuvuus

Euroopan unioni on tietoisesti rakennettu siten, että yksikään instituutio ei voi tehdä päätöksiä ilman, että siinä konsultoidaan muita instituutioita. Tämä yhteistyötä luova mekanismi toimii myös aseena instituutioiden keskinäisten kiistojen selvittelyssä.

Euroopan komissio on yksi Euroopan unionin lakiasäättävistä toimielimistä. Komission tärkeimpänä tehtävänä on laatia lainsäädäntöesityksiä ja valvoa lainsäädännön toteutumista. Eri politiikan alueet jaetaan komissaarien kesken. Komissaarit tulevat jokaisesta EU-jäsenvaltiosta, mutta he eivät edusta kotimaansa intressejä, vaan ajavat unionin yhteistä etua. Komissaarit toimivat johtavina päätöksentekijöinä omalla vastualueellaan, ja tekevät kollektiivisesti myös päätöksiä Euroopan unionin suurista suuntaviivoista. Komission puheenjohtajan apuna toimii useita varapuheenjohtajia, joita von der Leyenin komissiossa on kahdeksan kappaletta. Yksi varapuheenjohtajista on Eurooppalaisen elämäntavan edistämisen komissaari Margaritis Schinas.

Margaritis Schinasin ura on rakentunut pitkälti Euroopan unionin palveluksessa. Schinas on oikeustieteiden kandidaatti sekä julkishallinnon ja politiikan tutkimuksen maisteri. Schinasin pitkään virkamiesuraan sisältyy eri komissaarien alla esimerkiksi lehdistöpäällikön ja kabinetin päällikön virka, ennen kuin hänet äänestettiin yhdeksi kaudeksi europarlamentaarikoksi kreikkalaisen Uusi demokratia -puolueen riveissä. Ennen nimitystään Kreikan komissaariehdokkaaksi Schinas toimi Jean-Claude Junckerin komission päätiedottajana (Euroopan komissio: 2019). Schinasin kattava kokemus EU-politiikassa ja viestijänä Euroopan unionin politiikasta antoi hänelle edullisen lähtöasetelman kuulemiseen, vaikka kritiikki hänen portfolionsa ympärillä velloi vahvana.

Lissabonin sopimus rakensi unionin toimielinten välisen keskinäisen riippuvuuden tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen varaan, josta tuli EU:n ensisijainen lainsäädäntömenetelmä. Tämä menetelmä tunnetaan paremmin nimellä yhteispäätösmenettely. Komission laatimat lakialoitteet edellyttävät sekä Euroopan parlamentin, että Euroopan unionin neuvoston hyväksyntää päästäkseen läpi. (Raunio 2014: 27–28.) Tavoitteena on jakaa päätösvaltaa tasaisesti eri hallinnon tasoille. Komission ja parlamentin välinen suhde on oltava hyvä, jotta lakiesitykset menisivät läpi mahdollisimman mutkattomasti ja ilman pitkiä neuvottelukierroksia. Instituutioiden välinen erityinen side näyttäytyy myös nimityssykliksi: molemmat toimivat viisivuotiskausissa ja uuden komission on määrä aloittaa aina kuusi kuukautta europarlamenttivaalien jälkeen. Yhteistyön sujuvuuden tärkeys nousee aineistossa

esille; ennen kuulemista lähetettyjen kirjallisten kysymysten toinen kysymys koski komissaariehdokkaan sitoutumista yhteistyöhön Euroopan parlamentin kanssa (Schinas 2019: 3).

Euroopan parlamentilla on myös valvontavaltuuksia komissiota kohtaan, mikä on antanut parlamentille enemmän valtaa instituutioiden välisessä hierarkiassa. Lissabonin sopimuksen jälkeen Euroopan neuvoston on otettava huomioon europarlamenttivaalien tulokset komission presidenttiä ehdottaessa. Muuntunut kärkiehdokasmenettely varmistaa, että komission puheenjohtajaksi valitaan puolueiden esittämä ja suosima ehdokas. Tästä syystä von der Leyenin nousu ohi EU-puolueiden suosimien poliitikkojen komission puheenjohtajaksi jäsenvaltion johtajien kampanjoimana sai kohun aikaan. Lisäksi Maastrichtin sopimuksesta lähtien Euroopan parlamentti on kuulustellut jokaista komissaariehdokasta ja näiden kuulemisten jälkeen Euroopan parlamentti äänestää kollektiivisesti koko komission – ei yksittäisten komissaarien – luottamuksesta. Käytännössä kuitenkin, jos parlamentti ei esitä luottamusta tiettyä komissaariehdokasta kohtaan, ehdokas vetäytyy ja uusi ehdokas esitetään edellisen tilalle. (Nugent 2010: 186–187.)

Euroopan parlamentille on annettu integraatioprosessin edetessä entistä enemmän valtaa. Sen asema on muuttunut tasavertaiseksi lakiasäättäväksi elimeksi EU:ta muokkaavien sopimusten saatossa aiemmasta asemastaan kumileimaisimesta, joka hyväksyy komissiossa luonnostellut lakialoitteet. Päätöksentekoa EU:ssa on pyritty saamaan demokraattisemmaksi laajentamalla Euroopan parlamentin valtaoikeuksia. Vaikka Euroopan parlamentin merkitystä on vahvistettu niin yhteispäätösmenetelmän kuin komission luottamusäänestysten ja sitä edeltävien kuulemisten avulla, parlamentin vaikutusvalta usein kalpenee rinnalla komission tai Eurooppa-neuvoston poliittisen painoarvon (Nugent 2010: 186).

Komissaariehdokas Schinasin kuulemisessa yhteistyön ja luottamuksen merkitys kahden instituution välillä nousi useasti esille. Monet Schinasia haastaneet mepit totesivat uskovansa Schinasin kompetenssiin komissaarina ja Schinas itse vakuutti ymmärtävänsä meppien työn merkityksen ja tärkeyden EU:n poliittisessa kulttuurissa, sillä onhan hän itsekin ollut europarlamentaarikko. Kahden instituution välinen side oli keskiössä myös useassa Schinasin kirjallisessa vastauksessa: *”Yhdessä toimimalla voimme siirtää vuoria: yksinkertaisesti kuvittelemalla, millainen maailmamme voisi olla sen sijaan, että tyytyisimme vain toteamaan, millainen se on”* (Schinas 2019: 2). Voidaan olettaa, että yhteistyötä korostettiin erityisen paljon senkin takia, että Schinasin keskeinen tehtävä oli saada europarlamentaarikot taakseen

luottamusäänestyksessä. Monet mepit hakivat lupausta Schinasilta todelliseen yhteistyöhön heitä kiinnostavien politiikan alojen kehityksessä.

Yhdessä työskenteleminen ja konsensus voidaan nähdä yhtenä eurooppalaista elämäntapaa luonnehtivana ominaisuutena, tai vähintäänkin kuvaavana EU-instituutioiden välisestä arjesta. Euroopan unionin uniikin monitasoisen hallintotapa on vuosikymmenten aikana lipunut vahvasti ylikansallisesta enemmän federalistiseksi ja takaisin. Tämän takia näkemys siitä, kuinka mielekästä poliittinen yhteistyö on, vaihtelee jäsenvaltiosta ja instituutiosta toiseen. Yleisesti ottaen yhteistyön arvostus on korkealla; Hooghen (2012: 91–93) tekemä kyselytutkimus komission virkamiehille osoittaa, että 36,6 prosenttia virkamiehistä kannattavat ylikansallista hallintomuotoa, 28,9 prosenttia asettuu keskelle hänen sanojansa mukaillen ”institutionalististen pragmaatikkojen” ryhmään ja 13,5 prosenttia kannattaa entistä valtiokeskeisempää päätöksentekoa unionissa. Vaihtelu jäsenmaiden välillä oli suurta: Noin 60 prosenttia Iso-Britannialaisista virkamiehistä kannatti valtiokeskeistä hallintomuotoa, kun taas Belgiassa sama luku päti supranationalisteihin (ibid: 98). Schinasin kuulemisessa esitetyt epäilyt komission halusta puhalttaa yhteen hiileen ei ole historian valossa täysin perusteeton.

Tässä tutkielmassa nousee esille, että von der Leyenin komission salkkujen vastuualueiden jakautuminen sen ilmiöpohjaisuuden vuoksi ei ole aina täysin selkeä. Läpi puolueiden europarlamentaarikot nostivat esille kysymyksiä siitä, kykeneekö komissio ottamaan vastuuta päätöksistään, ja onko komissio kehittänyt tarpeeksi suunnitelmiaan erityisesti maahanmuuton saralla verrattuna edelliseen Jean-Claude Junckerin komissioon.

2. Euroopan monet vaatteet

2.1 Paljon melua nimestä

Mit' on se nimi? Ruusun nimen saanut

Yht' ihanasti toisin nimin tuoksuu. (Shakespeare [1596] 1995: 48)¹

Tätä Shakespearen klassikkositaattia Margaritis Schinas käytti, kun viittasi aloituspuheessaan salkkunsa nimeen ja sen ympärillä velloneeseen keskusteluun (Kuuleminen: n. 0.12). Toisin kuin Julia Capulet Romeo Montagueille vakuuttelee, nimillä, joiksi kutsumme asioita on merkitystä. Käyttämällä kyseistä sitaattia Schinas viestii kahta eri asiaa. Hän ujuttaa vaivihkaa eurooppalaisen elämäntavan kuvakudokseen eurooppalaisen kulttuuriperinnön elementin, jota hän selvästi pitää erityisen tärkeänä. Samalla Schinas antaa myönnötyksen nimen vastustajille ja ilmaisee ymmärtävänsä salkun nimen aiheuttaneen kuohunnan.

Edellytykset kansakunnan ja sen sisäiseen kuvitellun yhteisön syntyyn ovat valtiollinen järjestelmä sekä jonkinlainen yhteisymmärrys valtiossa elävien ihmisten välillä. Kansalaisten täytyy voida kommunikoida keskenään ja ymmärtää toisiaan (Anderson [1983] 2007: 39). Yksi keskinäisen kommunikaation peruspalikoista on usein kieli, mutta jaetut arvot ovat myös oiiva kansallisidentiteettien rakentamisen perusta ja liima, joka pitää niitä yhdessä ja luo nationalismia. Euroopan unionin jäsenyyteen vaaditaan demokraattista valtiomuotoa, joka tuo itsessään jo tietyn arvopohjan mukanaan. Euroopan unionilla on 23 virallista kieltä, joten arvot ovat koherentimpi kytkös ylivaltiolliseen eurooppalaiseen identiteettiin kuin kieli. Kielten monimuotoisuus itsessään edustaa yhtä eurooppalaisen elämäntavan ominaispiirteistä.

Sanoilla on paljon merkitystä; Miksi kutsumme jotakin asiaa vaikuttaa käsitykseemme siitä, mikä sen merkitys ja tehtävä maailmassamme on. Sanat, joita käytämme eivät ole vain keino välittää haluamme tieto maailmalle, vaan niiden sisältämä viesti on oltava tarpeeksi hyvä voidakseen välittää kyseinen viesti onnistuneesti perille kulttuurillisessa kontekstissaan. Kieli ei ole ainoastaan keino osoittaa kuinka asiat ovat, vaan myös keino asian tilan kuvaamiseen puhujan näkökulmasta. (Enfield 2015: 1–2.) Kielen tärkeä rooli EU-politiikassa ja eurooppalaisessa identiteetissä esiintyy kuulemisessa aika ajoin, niin implisiittisesti kuin puhujien itse esiin nostamana.

¹ Eng. a rose by any other name would smell as sweet.

Kuuleminen kesti kaiken kaikkiaan hieman yli kolme tuntia. Kaikkien kahdenkymmenenviiden kysymyspatteriston jälkeen komissaariehdokkaalla on mahdollisuus viiden minuutin lopetuspuheenvuoroon, jonka Schinas käytti. Loppupuhe oli varsin lyhyt ja ytimekäs, ilman suurempia julistuksia tai tunteisiin vetoavia anekdootteja. Osasyynä tiiviiseen ilmaisuun oli varmasti kellonaika; kuuleminen alkoi puoli seitsemältä illalla ja loppui puoli kymmeneltä. Schinas piti lopetuspuheensa täysin englannin kielellä, mikä poikkesi Schinasin tavasta hyödyntää kielitaitoaan. Kuulemisen aikana Schinas keskusteli europarlamentaarikkojen kanssa englanniksi, ranskaksi, kreikaksi ja espanjaksi. Englantia puhumalla Schinas pystyi varmistamaan, että mahdollisimman moni mepeistä kuuli hänen viimeisen viestinsä suoraan hänen suustaan, eikä kääntäjien välikäsien kautta. Loppusanoissaan Schinas nostaa itse esille salkkuaan haastavan näkökannan; *”vaikka työ on uusi, ongelmat ovat vanhoja ja syvästi juurtuneita siihen tapaan, miten yhteiskuntamme ovat kehittyneet ajan myötä”* (Kuuleminen: n. 2.50).

Alempana käsiteltävässä keskustelussa kyproslaisen mepin Niyazi Kizilyürekin (GUE) kanssa ensimmäinen kysymyskierron monikulttuurisuudesta ja kulttuurillisesta rasismista käytiin englanniksi, mutta Kizilyürek päättikin jatkaa keskustelua kreikaksi – *”ehkä ymmärrämme toisia paremmin tällä tavalla”* – (Kuuleminen: n. 2.24). Keskustelun aihe pysyi kielen vaihtamisen jälkeen jokseenkin samana, mutta Schinas valjasti monikielisyyden taidokkaasti eurooppalaisen kulttuuriperinnön historiallis-poliittiseen kaanoniin:

Ei ole parempaa todistetta monikulttuurisuudesta kuin se, että turkkilaisperäinen kyproslainen keskustelee kreikkalaisen komissaariehdokkaan kanssa kreikaksi Euroopan parlamentin saleissa. Menkää etsimään muualta poliittista ja kulttuurista rasismia, ette löydä sitä täältä. (Kuuleminen: n. 2.24.)

Vaihtamalla keskustelun kieltä lingua francasta omaan, molemmille henkilökohtaiseen alueelliseen kieleen muutti samalla heidän rooliansa keskustelussa; EU-tasolla käytävässä keskustelussa oli voimakkaasti Kreikan ja Kyproksen väliset suhteet esillä. Sananvaihdoissa voidaan nähdä kaikki kolme Eurling -ryhmän analyysin tasoa: historiallis-poliittiset kytkökset sekä kahden jäsenmaan välillä että heidän asemansa ylikansallisessa maahanmuuttokeskustelussa, keskustelu kuulemisen kontekstissa sekä sanavalintojen että kielen merkitys lopputulemaan. Margaritis Schinas vältti vastaamasta Kizilyürekin kysymykseen siitä, mitä Schinas aikoo tehdä turvatakseen toimivan monikulttuurisuuden Euroopassa, mutta siitä huolimatta hänen huomionsa kielten merkityksestä eurooppalaisille

pitää. Kielten moninaisuus voidaan poliittisesta näkökulmasta nähdä resurssina eurooppalaiselle elämäntavalle (Johansson & Pyykkö 2005: 19). Kielen käytössä kietoutuu usein myös symbolisia merkityksiä omaan identiteettiin, sillä valinta käyttää omaa kieltä universaalisti ymmärretyn englannin sijaan korostaa puhujan omaa kansallista identiteettiä (Johansson & Wiberg 2005: 39).

Portfolion nimessä oleva sana suojelu oli se, joka nosti monen europarlamentaarikon niskakarvat pystyyn. Euroopan komissio on katsonut, että eurooppalainen elämäntapaa tarvitsee suojelijaa, joka keskittyy erityisesti maahanmuuton, turvallisuuden, koulutuksen, kulttuurin ja urheilun elämänalueiden suojeluun. Suojelu on sävyltään rajaava sana. Se rajaa asiat ja ihmiset niihin, jotka ansaitsevat suojelua, ja niihin, joilta suojellaan. Suojelemisen tarpeen rajanveto aiheutti Schinasille ongelmia kuulemisessa; mikä uhkaa eurooppalaista elämäntapaa? Keitä suojellaan? Stuart Hallin (1999: 12–14) mukaan ihmiset tunnistavat usein identiteettinsä eroavaisuuksien, kuten ihonvärin tai kotipaikan kautta. Identiteetin kehitys ei prosessina koskaan tule päätökseen, mutta keinotekoisien sulkeumien kautta voimme tunnistaa minkälaiseksi koemme identiteettimme jollain tietyllä hetkellä. Euroopan komissio lähti perustelemaan päätöstään suojelemisestaan eroavaisuuksien kautta, sillä komission mielestä eurooppalainen elämäntapa tarvitsee suojelua ulkopuolelta saapuvilta vaikutuksilta. Schinas ja salkku saivat tukea ja rohkaisua monesti kuulemisen aikana, mutta avoimesti nimenomaan nimeä kannattavia puheenvuoroja kuultiin vain vähän.

Margaritis Schinas itse perustelee Eurooppalaisen elämäntavan suojelun otsikkoa sillä, että sen kaikki osa-alueet kytkeytyvät ihmiseen. Schinas pyrki niin kirjallisissa vastauksissaan kuin kuulemisen aikana pitämään aktiivisesti esillä ajatusta siitä, että ihminen on portfolion ytimessä. Ihminen keskiössä -retoriikasta tuli Schinasille punainen lanka, jonka ympärille hän rakensi argumenttinsa salkun sisällöstä ja siitä, miksi erilaiset aihepiirit kuuluvat saman salkun alle. Schinas aloittaa tämän narratiivin kutomisen jo kirjallisissa vastauksissaan kuulemisesta vastaaville komiteoille: ”-- *kaikkien vastuullani olevien politiikan alojen yhteisenä nimittäjänä on ihminen*” (Schinas 2019: 3). Sama toistui kuulemisen aikana heti aloituspuheessa lähes samoilla sanoilla ja Schinas ripotteli teemaa useassa vastauksessaan. Aloituspuheessaan Schinas painottaa, että kaikilla ihmisillä on merkitystä:

-- *kaikkien näiden politiikanalojen yhteinen piirre on ihmiset. [Missionani on] Yksinkertaisen, mutta keskeisen lähtökohdan puolustaminen, että kaikilla on merkitystä,*

ettei ketään tule jättää taakseen ja että kaikilla täytyisi olla pääsy samoihin oikeuksiin, turvallisuuteen ja mahdollisuuksiin. (Kuuleminen: n. 0.09.)

Korostamalla kaikkien ihmisten yhtäläisiä oikeuksia Schinas vienosti viittaa asemoitumiseensa Eurooppaa jakavaan turvapaikanhakijakysymykseen ja ilmaisee, että on valmis parantamaan turvapaikanhakijoiden asemaa ja mahdollisuuksia Euroopassa. Yleisesti puhumalla ihmisläheisestä politiikasta Schinas pystyy vetoamaan kuulijan tunteisiin ja pyrkii rakentamaan hänen vastuualueistaan kuulijoille tärkeitä. Schinas perustelee pariin otteeseen salkkua ja omaa asemaansa tämän näkökulman kautta; hän sanoo olevansa koordinaattori työlle, jonka tehtävänä on tuoda nämä ihmiskeskeiset politiikanalat yhteen (Kuuleminen: n. 2.55).

Salkun nimeä vastaan kuultiinkin voimakkaita argumentteja, ja vahvimmat hyökkäykset tulivat vasempaa laitaa edustavien puolueiden europarlamentaarikoilta. Vihreiden/Euroopan vapaa allianssi -ryhmän (VERTS/ALE) meppi Magid Magid ilmaisi mielipiteensä salkun nimestä vahvoin sanakääntein:

Herra Schinas, ymmärrän että olette yrittänyt kaunistella työnimikettäsi, mutta etkö todella ole nolostunut, että työnimikkeesi - - näyttää olevan varastettu jonkinlaisesta 1990-luvun neofasistisesta nettifoorumista? - - Mitä haluamme on, että sinä, Euroopan vuoksi, pyydät työnimikettä, joka ei ole lahja joukolle rasisteja ja fasisteja. (Kuuleminen: n. 0.45.)

Magid esittää suoraan, että salkun nimeä kannattavat poliittiset voimat ovat eurooppalaisia arvoja vastustavia ääriajatteliijoita, joiden ajattelutapa on paitsi ihmisoikeuksien vastainen, myös tunkkainen ja vuosikymmeniä vanhentunut. Jatkopuheenvuorossaan Magid jatkaa samalla retoriikalla toteamalla, että salkun nimen säilyttäminen ennallaan kuvastaa koko komission ylimielisyyttä ja takapajuisuutta. (Kuuleminen: n. 0.45.)

Yhteensä kahdeksan europarlamentaarikkoa esittää kuulemisessa suoraan, että salkun nimi on ehdottomasti muutettava. Monet mepeistä ilmaisevat huolensa siitä, miten kansalaiset tulkitsevat salkun nimen ja siitä kumpuavat konnotaatiot. Renew –puoleen meppi Judith Bunting toteaa avauspuheenvuorossaan: ”*En halua, että kenelläkään ”Eurokupan” ulkopuolella olisi syytä ajatella, että me – kuka tahansa meistä - vaatii, että on olemassa vain yksi eurooppalainen elämäntapa*”. Bunting tarjoaa myös oman ehdotuksensa salkun uudeksi nimeksi: Eurooppalaisen solidaarisuuden suojeleminen, joka poistaisi vaikeasti määriteltävän elämäntavan salkun nimestä kokonaan. (Kuuleminen: n. 2.42.)

Meppien vahvat irtautumiset portfolion nimestä voidaan tulkita parilla eri tavalla. Euroopan unionin kansalaisista huolehtiminen kuuluu luonnollisesti mepin työtehtäviin, eivätkä mepit halua, että kansalaisten elämäntapaa pyritään lokeroimaan ylhäältä käsin. Kritisoivat ulostulot olivat myös tietoista politikointia parrasvaloissa ja viestintää kansalaisten suuntaan. Judith Bunting halusi viestiä sanoillaan, että komission tämänhetkinen narratiivi ei ole linjassa hänen puolueen mielipiteen kanssa ja poliitikot kampanjoivat aktiivisesti neutraalimman nimen löytämiseksi. Mepit olivat huolestuneita, että eurooppalaiset yhdistäisivät salkun nimen yleisellä tasolla koko Euroopan unionin suhtautumiseksi eurooppalaiseen elämäntapaan ja siihen, ketä eurooppalaiseen elämäntapaan ajatellaan kuuluvan.

Kuulemisen aikana suojelu -sanasta kehittyi monelle europarlamentaarikolle paholaistermi, josta tunnettiin tarvetta irtautua ja tuomita siihen kytkeytyvät ajatusmaailmat. Paholaistermien vastapainona keskusteluissa eritellään termejä tai käsitteitä, joiden tarkoituksena on olla erittäin samaistuttavia ja ajaa argumentointia vahvasti haluttuun suuntaan. Näitä ilmaisuja kutsutaan jumaltermeiksi. (Tilli 2017: 30.) Tilli on kehittänyt jumal- ja paholaistermiä yhdysvaltalaisen retoriikantutkija Kenneth Burken ajattelusta kumpuavasta käsitteistä, joiden avulla puhujat haluavat tuottaa identifikaatiota omiin tavoitteisiinsa. Tällaisia jumaltermejä nousee esiin myös komissaariehdokas Schinasin kuulemisessa, erityisesti eurooppalaiset arvot erottui monen hyödyntämänä jumalterminä. Seuraavaksi käsittelen arvoihin kytkeytyviä puheenvuoroja kuulemisen aikana.

2.2 Arvojen Eurooppa

Lissabonin sopimus määrittelee ne arvot, joihin kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot sitoutuvat voidakseen olla osa unionia. Perussopimukseen iskostetut arvot väistämättä ohjaavat Euroopan unionin toimintaa ja niiden sijainti sopimuksen alussa kieli niiden tärkeydestä EU:n luonteelle.

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo. (SEU: Artikla 2).

Kuulemisen yhteydessä ja muita asiakirjoja tarkastellessa arvot erottautuvat nopeasti muista keskustelukohdista, kun eurooppalaista elämäntapaa määriteltiin ja sen sisällöstä väiteltiin.

Perussopimuksen toisen artiklan sanoihin tukeutui useamman kerran kuulemisessa niin Margaritis Schinas kuin mepitkin, kun he pohtivat mitä asioita eurooppalainen elämäntapa sisältää. Schinas itse tiivistä viestin näin:

Eurooppalaisuus merkitsee avoimuutta maailmalle, sydämen ja kodin laajentamista niille, jotka ovat vähemmän onnekkaita. Se tarkoittaa näiden arvojen, oikeuksien ja periaatteiden puolustamista ympäri maailmaa. Eurooppalaisena oleminen tarkoittaa rauhaa, vapautta, tasa-arvoa, demokratiaa ja kunnioitusta ihmisarvoa kohtaan. (Kuuleminen: n. 0.14.)

Schinas tiivistää aloituspuheessaan perustuslakiin kirjatut arvot ja viestii kuulijoilleen, että hän henkilökohtaisesti omaksuu eurooppalaiset arvot, ja on mies Euroopan asialla. Schinas on onnistunut henkilökohtaisen imagon rakentamisessa poliittisella urallaan. Kolme europarlamentaarikkoo, jotka kritisoivat vahvasti salkun nimeä – Sophie in 't Veld (S&D), Magid Magid (VERTS/ALE) ja Judith Bunting (Renew) – korostivat erikseen, että he eivät epäile komissaariehdokkaan henkilökohtaista sitoutumista eurooppalaisiin arvoihin. Vaikka lähtötilanne kuulemiseen oli haastava salkun nimen aiheuttaman kohun vuoksi, Schinasilla oli etulyöntiasema, sillä hänellä on vuosien ajan kertynyttä poliittista legitimitettä EU-politiikassa niin parrasvaloissa kuin kulisseyssakin. Tämä legitimitetti todennäköisesti auttoi häntä lopullisessa arvioinnissa.

Euroopan unionin perustuslaki antaa pohjan eurooppalaisen elämäntavan arvomaailmalle. Sopimuksen kolmannen artiklan mukaan ”*Unionin päämäärä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.*” (SEU: Artikla 3(1)). Arvojen korostaminen perussopimuksessa havainnollistaa integraatioprojektin muuttunutta luonnetta 1950-luvun taloudellisesta liitosta ainutlaatuisen valtioiden yhteistyömalliin, joka kuvaa EU:ta nykypäivänä. Euroopan integraatio voidaan nähdä Euroopan vastauksena globalisaatioon, tapana toimia yhtenä isompana voimana maailman politiikassa sekä markkinoilla, samalla suojellen Euroopan lukuisia eri kansallis- ja vähemmistökulttuureja. Schinas puhui paljon kulttuurin edistämisestä, mutta keskustelussa jäi niin komissaariehdokkaalta kuin mepeiltäkin sivuun vähemmistökulttuureiden aseman suojeleminen, vaikka tästä näkökulmasta katsottuna suojele -nimeä olisi voinut perustella.

Niin kutsuttua eurooppalaista arvopohjaa hyödynnetään kuulemisen aikana oman argumentin tukena liberaalisti. Poliitikoille arvot ovat luonteva keskustelun aihe, sillä oman ja oman puolueen arvomaailman esittäminen laajemman yleisön etua edistäväksi on politikoinnin

ytimessä. Arvojen käsitteen kautta mepit lähtivät haastamaan komission näkemystä eurooppalaisen elämäntavan suojelun tarpeesta ja erityisesti sen kytkeytymisestä maahanmuuttoon. Arvojen kontekstin kautta kuulemisessa kuultiin latautuneita puheenvuoroja Schinasin portfolion nimeä kyseenalaistaneilta europarlamentaarikoilta. Esimerkiksi Birgit Sippel S&D puolueesta toteaa, että ihmisten toivottaminen tervetulleeksi Eurooppaan on sekä osa historiaamme, että eurooppalaisia arvojamme (Kuuleminen: n. 0.32). Sippel vetoaa perustuslaissa mainittuun ihmisoikeuksien kunnioittamiseen syyksi turvata maahanmuuttajien oikeuden EU:ssa. Edempänä nähdään, että täysin vastakkaista laittaa edustavien poliitikkojen huolenaiheet pyörivät myös ihmisoikeuksien turvaamisen ympärillä, mutta lähtökohdat ja ratkaisut poikkeavat toisistaan huomattavan paljon. Kuulemisessa puhuttiin siis puolin ja toisin samoista arvoista, mutta niitä hyödynnettiin argumenteissa eri tavoin.

Arvojen käsitteen yleiskäyttöisen luonteen takia perusteluissa syntyy joskus myös ristiriitaisuuksia; Schinas mainitsee useasti, että arvopohjan ylläpitäminen ja levittäminen myös Euroopan ulkopuolelle on yksi portfolion tärkeimmistä tehtävistä (ks. esim. Schinas 2019: 11). Kuitenkin vastatessaan meppi Dace Melbārden (ECR) jatkokysymykseen, mitä komissaariehdokas Schinas aikoo tehdä tukeakseen vuonna 2019 voimaan tullutta Euroopan parlamentin päätöslauselmaa Euroopan muistiperinnön merkityksestä Euroopan tulevaisuudelle², Schinas vastaa näin:

-- Minä en ole se, joka käsittelee historiaa, demokratiaa ja arvoja. Tämä osuu jonnekin kollegani Dubravka Šuica:n - - ja varapuheenjohtajaehdokkaan Věra Jourován väliin, joka on vastuussa arvoista - -. ³ Joten uskon että on viisaampaa olla astumatta heidän vastuualueelleen ja tarjota mielipidettäni tästä (Kuuleminen: n. 1.52).

Schinas on aktiivisesti pohjannut kuvailunsa eurooppalaisesta elämäntavasta yhteisen arvopohjan varaan, mutta samalla hän sanoo, että demokratiaan ja arvoihin liittyvät kysymykset itsessään eivät kuulu hänelle. Jourován vastuualueiksi komission nettisivuilla kuvataan muun muassa syrjinnän torjuminen, sukupuolten tasa-arvon edistäminen sekä Euroopan perusoikeuskirjan noudattamisen valvominen Euroopan komission toimissa (Euroopan komissio, 2020). Schinas ei siis välttämättä ole väärässä ollessaan vastaamatta Melbārden kysymykseen, mutta välttely tuo esiin ilmiöpohjaisesti jaetuissa johtamismalleissa piilevän

² Kyseessä on Euroopan parlamentin virallinen päätöslauselma kansanmurhan uhrien muistamiseksi (Euroopan parlamentti 2019).

³ Šuica on demokratian ja väestökehityksen komissaari, ja Jourová on arvojen ja avoimuuden komissaari.

mahdollisen ongelman; vastuun siirtäminen ja sen pakoileminen on helppoa, eikä ole aina selvää mikä asia kuuluu minnekin. Ursula von der Leyenin komission julkistamisen jälkeen monet europarlamentaarikot nostivat esiin monien salkkujen laajoihin teemoihin keskittyvät nimet ja ilmaisivat epäilevänsä, tekevätkö laajat teemat salkkujen otsikoissa vain komission työskentelystä kansalaisille epäselkeämpää ja kaukaisempaa (ks esim: Satuli 2019).

Läntisen Euroopan kehitystä muovanneet ajatukset ja ideologiat ovat vahvimmin esillä asiakirjoja ja kuulemista tarkastellessa, mutta esiin nousee muitakin arvoja joita ei ole suoraan sisällytetty eurooppalaiseen elämäntapaan. Yksi Von der Leyenin komission suurimmista tavoitteista on niin kutsutun European vihreän kehityksen ohjelman läpiajo, jonka pyrkimyksenä on olla vuoteen 2050 mennessä maailman ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa (Von der Leyen 2019a, 5). Erityisesti nuoret ympäri maailmaa ovat ottaneet ilmastotekojen toteutumisen sydämen asiakseen. Ilmastotietoisuus ja siihen liittyvä aktivismi on levinnyt laajasti ja aktivismin muodot ovat moninaisia (O'Brien et al.: 2018). Ilmastotietoisuus nousi esiin kuulemisessa aika ajoin, kun keskustelun aiheena oli nuorten sitouttaminen politiikkaan sekä nuorten liikkuvuus. Vaikka monet salkun alat kuten työllisyyden uudistukset tulevaisuudessa ovat tiiviisti yhteydessä ilmastomuutoksen tuomiin muutoksiin, vihreän kehityksen ohjelma ei noussut samanlaiseksi kiistakapulaksi kuin salkun nimi tai maahanmuuttokysymykset. Schinas mainitsi, että ”vihreä aalto” on yksi von der Leyenin komission määrittävistä tekijöistä, ja se tulee näkymään kauttaaltaan heidän päätöksenteossaan (Kuuleminen: n. 1.17.). Komissaariehdokas Schinasin kuulemisen perusteella vaikuttaa siltä, että mepit uskovat uuden komission sitoutumisesta Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ainakin omilla politiikan alueillaan, sillä sitä ei kyseenalaistettu kuulemisen aikana.

Euroopan ja eurooppalaisten ilmastotietoisuuden lisäksi kuulemisen aikana kuultiin europarlamentaarikoilta satunnaisia puheenvuoroja, jotka eivät olleet vahvasti yhdistettävissä läpi kuulemisen pinnalla olleisiin teemoihin, mutta linkittyivät kuitenkin kuulemisessa vastuussa olevien valiokuntien ja salkun aihealueisiin. Meppi Alicia Homs Ginell (S&D) halusi tietää miten komissio aikoo parantaa korkeakouluharjoittelijoiden asemaa EU-instituutioissa. Diana Riba i Ginell (VERTS/ALE) taas haastoi Schinasia siitä, miten taiteilijoiden sananvapautta suojellaan Euroopassa ja Tomasz Frankowski (EPP) kysyi, aikooko uusi komissio jatkaa urheiluun panostamista esimerkiksi Eurooppalaisen urheiluviikon kautta. (Kuuleminen: n. 1.10–1.16, 2.30–2.42). Kysymykset kuvaavat hyvin portfolion laaja-alaisuutta ja eurooppalaiseen elämäntapaan liittyviä kysymysten kirjoa. Kysymykset osoittavat kuinka

europarlamentaarikot haluavat edistää eurooppalaista elämäntapaa sekä puolustaa eurooppalaisten oikeuksia kaikilla elämänalueilla. Suurin osa salkun sisällöstä käydystä keskustelusta keskittyi kuitenkin mahdollisesti suuria muutoksia tuoviin teemoihin, kuten maahanmuuttoon ja työelämän muutoksiin.

Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmän (ECR) meppi Nicola Procaccini esitti Schinasille kysymyksen siitä, ghattoutumista voitaisiin ehkäistä Euroopan kaupungeissa. Procaccinin mukaan näissä kaupunginosissa esiintyy usein uskonnollista radikalismia, ja joissa ” -- *omalaatuiset uskonnolliset ja etniset identiteetit sulkevat pois eurooppalaisen elämäntavan ja eurooppalaisen kulttuuriperinnön.*” Schinas kiersi vastauksessaan hienotunteisesti etnisiin ja uskonnollisiin identiteetteihin esitetyt syytökset, mutta ilmaisi olevansa vahvasti kaikenlaisia -ismejä vastaan. Schinas jatkoi, ettei hän ole koskaan puolustanut, pitänyt tai kunnioittanut sanoja, jotka loppuvat -ismi päätteeseen ja myönsi, että osasyynä kaupunginosien ghattoutumiseen ovat erilaiset -ismit, mutta kaiken kaikkiaan syyt ovat moninaiset. Hän lopettaa vastausvuoronsa toteamalla, että ihmisten integroiminen heitä ympäröivään yhteiskuntaan on tehokas tapa taistella -ismejä vastaan. (Kuuleminen: 0.57.)

Euroopan historiaa voidaan tarkastella ideologioiden aaltojen kautta, ja niiden vastustamisesta ja voittamisesta kumpuavat eurooppalaisen yhteistyön juuret. Aatteet, kuten fasismi, kansallissosialismi ja kommunismi toivat kaikki vuorollaan paljon tuhoa Euroopan mantereelle. Erilaisten ideologioiden leimaaminen kauhusanoiksi vaikuttaa ajallemme tyypilliseltä; nationalismi, populismi ja feminismi ovat esimerkkejä käsitteistä, joihin liitetyt mielikuvat ovat muuttuneet ajan saatossa ja poliittisen kentän kehittyessä. Ideologia -käsitteestä itsestään kehittyi iskusana Napoleonin ajan Ranskassa ja sitä käytettiin vetämään raja poliittisiin vastustajiin, sillä ideologiat ja politiikka tuli erotella toisistaan. Ideologiat ovat kuin kenttiä, joiden sisältä voidaan tulkita lukuisia merkityksiä. Uudet ideologiat eivät kuitenkaan synny tyhjästä, vaan rakentavat jo olemassa olevien mallien päälle ja kehittävät ideologioitaan omaa asiaansa ajaviksi hybrideiksi (Stråth 2013: 17).

Procaccini mainitsi puheenvuorossaan uskonnollisen radikalismin kehityksen, ja tällaiset ääriiliikkeet olivat todennäköisesti se, mitä vastaan Schinas -ismien vastustamisella halusi vahvasti asettautua. Ideologiat itsessään eivät ole pahoja – kaikki poliittinen toiminta perustuu ideologiaan, sillä jonkinlainen arvopohja ajaa ihmisten päätöksentekoa tiettyyn suuntaan. Tämän takia Schinasin vastahakoinen suhtautuminen kaikkia -ismejä kohtaan on kummallinen. Schinas pyrki luomaan -ismeistä paholaistermiä keskusteluun, mutta lopputulos ei vakuuta.

Kuulemisen aikana Schinas itse hyödyntää erilaisia ideologioita ajamaan omaa visiotaan EU:sta yleisölleen ja on näin ristiriidassa omien mielipiteidensä kanssa.

Euroopan unionin historia on täynnä erilaisten ideologioiden kautta kumpuavaa kehitystä ja muutosta. Euroopan unioniin kytkeytyviä ideologisia kehityksiä ovat esimerkiksi unionistien ja federalistien leiriytyminen Euroopan integraatiota koskien, minkä vaikutukset voidaan edelleen nähdä eri maiden suhtautumisessa unioniin (ks. s: 9). Suhtautuminen on vaihdellut ajan kanssa. Esimerkiksi 1970-luvulla ajateltiin ”Euroopan idean” epäonnistuneen, ja eurooppalaisen yhteisön kuvittelu yli kaupallisen ja taloudellisen liittouman pidettiin utopistisena (Mikkeli 1994: 138–139). Kansalaisten kiintymys eurooppalaiseen integraatioprojektiin on aaltoillut historiallisesti, joten 2010-luvulla kehittynyt euroskeptismi ei ole pitkän aikavälin tarkastelussa yllättävää. Erilaisia -ismejä ja niiden mahdollista häivyttämistä politiikan näyttämöltä on pohdittu yhteiskuntatutkimuksessa aikaisemminkin. Jürgen Habermasin kehittämä perustuslaillinen patriotismin ajatus pääsee lähelle moninaisten -ismien syrjäyttämistä identiteetistämme. Habermasin ajatus lähtee siitä, että identiteetin olisi hyvä kummuta lakeihin ja säädöksiin kirjoitetuista ohjeista, jotka säätelevät toimintaamme ja elämäämme. Habermasin ajatuksia on viety eteenpäin liittämällä niihin mahdollisuuksia kansalaisille muokata identiteettiä kytkeytyviä instituutioita ja kulttuureita, jotta kansalaiset tuntisivat olevansa vahvemmin osallisia yhteisössä. (Calhoun 2002: 148–149.) Perustuslaillinen patriotismi on kuitenkin myös ideologia itsessään. Ideologiat ovat olennainen osa toiminnan ja identiteetin kehitystä.

Ilman erimielisyyksiä ei olisi politiikkaa, vaan yhteisymmärryksen hallinnointia. Eri mieltä olevat ihmiset asettuvat erilaisten ideoiden taakse siitä, kuinka jokin konflikti täytyisi ratkaista ja kehittävät siitä omat ideologiansa. Samalla näistä ideoista kehittyy poliittisia päätöksiä ja lakeja. (Stråth 2013: 4.) Ideologiat auttavat meitä järjestämään ja tulkitsemaan maailmaamme. Kun Schinas ilmaisee epämieltymyksensä -ismejä kohtaan hän lokeroi kaikki -ismi -pääätteiset sanat ja ideologiat edustamaan erilaisia ajatusmaailmoja, jotka jotenkin luonteenomaisesti pyrkivät sulkemaan muita ihmisiä niiden ulkopuolelle.

Kyproslainen Euroopan yhtynyt vasemmisto/ Pohjoismaiden vihreä vasemmiston meppi Niyazi Kizilyürekin puheenvuoro jatkoi monen muun aiheen rinnalla keskustelua -ismeistä. Ensimmäisen kysymyksensä loppuun Kizilyürek lisäsi, että ”*lopuksi, sanoit että et pidä -ismeistä. Feminismi on myös -ismi. Etkö pidä feminismistä?*” Schinas vastasi suosivansa termiä sukupuolten tasapaino, argumentoiden että näin voidaan tarkoittaa samaa asiaa välttämällä -

ismi päätteen käyttöä (Kuuleminen: n. 2.25.) Samassa keskustelussa meppi Kizilyürekin kanssa Schinas kuitenkin käyttää itse positiivisessa mielessä monikulttuurisuuden käsitettä, kun hän perustelee miten monikulttuurisuus ja inklusiivisuus huokuu siitä keskustelusta, joka on parhaillaan käynnissä kuulemisessa (englanniksi multiculturalism).

Monikulttuurisuuden käsitteeseen nähdään olevan kaksi erilaista lähestymistapaa. Sen voidaan ajatella olevan tilanne, jossa monesta eri kulttuurista tulevat ihmiset jakavat saman tilan, oli se sitten työpaikka, kaupunginosa tai valtio. Monikulttuurisessa tilassa erimielisyydet ja kulttuurillisten erojen yhteentörmäykset ovat mahdollisia, ja monikulttuurisuutta kritisoivat äänet usein korostavat tällaisista tilanteista aiheutuvia haasteita ja kriisejä, kuten tekee esimerkiksi ylempänä kuvailtu europarlamentaarikko Procaccinin puheenvuoro. Monikulttuurisuuden kannattaminen ja vastustaminen jakaa puolueet joskus selkeästikin kahteen eri leiriin.

Monikulttuurisuus viittaa myös laajempaan ideologiseen käsitteeseen. Monikulttuurisuus pyrkii ymmärtämään ja arvostamaan kaikkia kulttuureja, jotka osallistuvat identiteetin kehittämiseen. Monikulttuurisen yhteiskunnan keskiössä on yhteistyö ja yhteisymmärrys eri kulttuurien välillä. Eri kulttuurien aktiivinen kanssakäyminen yhteisessä tilassa luo omaa uniikkia kulttuuria, ja sallii samalla erillisten kulttuurien elinvoimaisuuden säilyvyyden. (Parekh 2006: 13.) Euroopan unioni ilmentää olemassaolollaan molempien monikulttuurisuuden käsitteen muotoja.

Politiikassa monikulttuurisuus viittaa myös politiikkaan, jolla pyritään aktiivisesti edistämään vähemmistöjen integraatiota sekä suojelemaan vähemmistökulttuurien säilymistä. Poliittisessa debatissa eriävät määritelmät ovat usein vastakkain ja poliitikot keskustelevat eri monikulttuurisuuden tasoista samanaikaisesti. Monikulttuurisuus on siis hyvin joustava käsite, jota, samoin kun arvo- käsitettä, käytettiin myös kuulemisessa monin eri tavoin ja erilaisin painotuksin. Poliitikkojen oma suhtautuminen monikulttuurisuuteen ja sen kytköksiin eurooppalaiseen elämäntapaan näkyi parhaiten joko monikulttuurisuuteen yhdistettäviä vaaroja – terrorismi, gettoutuminen – esitellen tai sen mahdollisuuksien korostamisella. Schinas pyrkii rakentamaan eurooppalaisia yhdistävää kuvailua jaetusta tilasta välttelemällä poliittisesti latautuneiden käsitteiden käyttöä.

Kuulemisessa Schinas pyrkii selvästi tasapainottelemaan monikulttuurisuuden monien kasvojen välillä ja puhuu kuulemisen aikana ristiin omien sanomistensa kanssa. Schinas päättyy lopulta itse hyödyntämään -ismien retoriikkaa vakuuttaakseen europarlamentaarikot hänen

sitoutumisestaan monikulttuuriseen Eurooppaan. Näin Schinas oli ristiriidassa aikaisempien argumenttiensa kanssa -ismien epämiellyttävyydestä. Todennäköisesti Schinasin vahva asennoituminen -ismejä vastaan on yritys osoittaa europarlamentaarikoille, että hän ei ole ideologioiden vietävissä, vaan tarkastelee poliittisia kysymyksiä mahdollisimman objektiivisesti. Viesti oli suunnattu salkun nimeä arvostelleille vasemman ja liberaalin siiven puolueille, jotka kritisoivat salkun nimen olevan von der Leyenin kumartelua populistille. Populismin nousuun ja monien mielestä sen Euroopalle sen tuomaan uhkaan syvennyn tutkielman seuraavassa kappaleessa.

-Ismit eivät ole ainoa käsite, jota Schinas sanoo kuulemisessa vierastavansa. Europarlamentaarikko Dace Melbārde (ECR) kysyi ensimmäisessä kysymyksessään komissaariehdokas Schinasilta, onko hänellä identiteettipolitiikka, ja jos on, minkälainen se on. Vastauksessaan Schinas toteaa, että ei halua käyttää sanaa identiteetti, vaan termiä yhteenkuulumisen tunne (Kuuleminen: n.1.50.) Schinas perustelee vastaustaan viittaamalla Euroopan mantereeseen sotaistaan menneisyyteen, ja että yhteinen kuulumisen tunne antaa tilaa kaikille eri kulttuureille, jota Euroopan mantereella on. Schinas toteaa, että ovien avaaminen identiteettipolitiikalle ei välttämättä parantaisi tulevaisuuden yhteiskuntaamme. Schinas päättää vastauspuheenvuoronsa sanomalla, että hän haluaa välttää me vastaan he -vastakkainasettelun kulttuuria, ja sanassa identiteetti tällaiset konnotaatiot nousevat esille. (Kuuleminen: n. 1.50). Schinas näki identiteettipolitiikasta keskustelemisen negatiivisena, ja halusi välttää termin käyttöä. Meppi Melbården motivaatio identiteettipolitiikan esiin nostamiselle ei tullut hänen lyhyessä ja suorassa kysymyksessään esille. Schinas saattoi valita puolustavan ja hieman epämääräisen kannan Melbården identiteettipolitiikkakysymykseen Melbården puoleen (ECR) perusteella, joka haluaa korostaa kansallisidentiteettiä ylikansallisen identiteetin sijasta.

Euroopan unioni on ajateltu usein ensisijaisesti projektiksi joka omaksuu monikulttuurisuuden lähtökohdat. Alkujaan jo ylikansallisen projektin on ollut lähes mahdoton olla olematta monikulttuurinen. Jotta eurooppalainen identiteetti on lähtenyt kehittymään, niin kansallisille, alueellisille kuin etnisille identiteeteille on täytynyt antaa tilaa ja pyrkiä toimia enemmänkin tukevana kehysrunkona, jonka ympärille spesifimmät identiteetit voisivat juurtua. Kehikkona toiminen ja muille identiteeteille tilan antaminen ajatellaan hyväksi tavaksi pitää kansallisidentiteettiä yllä (Parekh 2006: 231–232). Monet unionin innokkaimmat kannattajat ovat pyrkineet viemään EU:n identiteettiä jopa kosmopoliittisuuden puolelle, jossa häivytetään kokonaan kansallisidentiteettien tuomat kahleet ja nähdään itsensä enemmän maailmankansalaisina. Identiteettipolitiikka ja keskustelu siitä, ketkä voivat identifioitua

eurooppalaisiksi ja mitä se merkitsee kansallisidentiteettien näkökulmasta, saapui EU-politiikan näyttämölle vahvemmin 1980-luvulla kun europarlamentaarikot saivat enemmän poliittista päätösvaltaa (Kaelble 2009: 211).

Uudelleen luomalla keskustelun aiheita, jotka ovat leimattu perinteisesti politiikan äärilaitojen puolueiden aiheiksi, epämukavasta keskustelusta pyritään tekemään uudestaan salonkikelpoista. Samalla, jos puhuja ei käytä kritiikkiä aiheuttavia termejä, kritiikkiä on helpompi väistää. On helpompaa verhota kuulijalta keskustelun todellinen aihe terminologiaa häivyttämällä. Komissaariehdokas Schinas käytti taktiikkaa läpi kuulemisen monen kysymyksen kohdalla. -Ismi -päätteiset sanat olivat epämiellyttäviä, feminismi muuntui sukupuolten tasapainoksi ja identiteetti yhteenkuulumisen tunteeksi.

Kulttuurintutkija Stuart Hallin mukaan (1999: 20) nykyajalla identiteetit ovat pirstaloituneita, sillä ihmisen elämän rajat ovat vapautuneet hyvin paljon. Identiteetti ei rakennu vain yhden asian kuten oman ammatin tai asuinpaikan ympärille, vaan identiteetti muovautuu ja esittäytyy erilaisena riippuen siitä, minkälaisessa tilanteessa olemme. Koska identiteetti on huokoinen käsite, Schinas päätös välttää sanan käyttöä pyrkii työskentelemään tämän totuuden ympärillä. Schinas pysyy sanassaan ja käyttää yhteenkuulumisen tunnetta identiteetti -termin sijaan. Hän käyttää sitä vastatessaan europarlamentaarikko Predrag Matićin (S&D) kysymykseen siitä, kuinka Schinas aikoo edustaa eurooppalaisuuden tunnetta kulttuurin kautta: ”*Mikä määrittelee meidät ja antaa meille **yhteenkuulumisen tunteen** on juuri kulttuuriemme rikkaus ja monimuotoisuus.*” (Kuuleminen: n. 1.15.) Schinas haluaa viestiä, että eurooppalaisuuden ei tarvitse olla juuri tietyn laista, mutta siihen kuuluu olennaisena ainesosana jokin erityinen kuulumisen tunne.

Kuulemisen yhtenä ydinkysymyksenä oli, minkälaista Eurooppaa salkun sisällön avulla rakennetaan. Renew- puolueen meppi Sophie in 't Veld ilmaisi epäilevänsä uuden komission omistautumista osallistavan Euroopan rakentamista kohtaan, joka yhteistyössä parlamentin keskustavaimien kanssa loisi parempaa EU:ta kaikille:

Ihmettelen myös, miksi komissio ei panosta läheiseen suhteeseen parlamentin kanssa, vaan osallistuu jonkinlaiseen yhteenottoon eurooppalaisesta versiosta Leitkulturista - -. Uskoisin myös, että olisi parempi yrittää luoda liittoumia Eurooppamyönteisten keskustavaimien kanssa, kuin miellyttää äärilaitoja. (Kuuleminen: n. 41.30).

Leitkultur on Saksassa 1990-luvun lopussa syntynyt termi, jonka avulla keskustellaan siitä, kuinka maahanmuuttajien tulisi integroitua saksalaiseen yhteiskuntaan ja miten se vaikuttaa saksalaisen identiteetin kehitykseen (Pautz 2006: 40). Leitkultur kääntyy suomeksi johtavaksi kulttuuriksi tai ohjaavaksi kulttuuriksi. Termillä on ollut vuosien aikana erilaisia painotuksia, mutta nykyään se on vakiintunut merkitsemään äärioikeiston puolueiden (erityisesti Vaihtoehto Saksalle) tapaa keskustella maahanmuuttajien assimiloimisesta saksalaiseen kulttuuriin. Maahanmuuttajien integroiminen maan valtakulttuuriin on kaikkialla Euroopassa pinnalla oleva keskustelu, mutta Saksassa sillä on erityistä merkitystä, sillä samalla saksalaiset tarkastelevat omaa antisemitististä historiaansa monikulttuurisuuden kanssa ja kuinka se vaikuttaa heidän kansallisidentiteettiinsä (ibid: 43.) Keskustelu onkin erittäin kiistanalainen ja arka. In 't Veld:n syytös eurooppalaisen Leitkulturin rakentamisesta rakentaa salkun nimeämisen ja äärioikeiston väliin yhteyden ja vahvistaa kuuntelijoiden mielikuvaa siitä, että salkku on nimetty äärioikeisto mielessä.

In 't Veldin syytös Leitkulturin rakentamisesta voi olla radikaalimmasta päästä, mutta se on jokseenkin kuvaava komission ja Schinasin ajatuksista siitä, mitä eurooppalaisen elämäntavan suojelusta seuraa. Von der Leyenin komissio tuntuu tavoittelevan Eurooppalaisen elämäntavan suojelemisen nimellä ajatusta turvallisesta Eurooppalaisesta kuplasta, jossa omalaatuiset, mutta silti selkeästi eurooppalaiset kulttuurit elävät harmonisesti keskenään. Komissio haluaa vakuuttaa huolestuneille, että Euroopan maat voivat säilyttää omat kansallisidentiteettinsä ilman pelkoa ulkopuolisilta vaikutteilta, sillä EU suojelee jäsenvaltioitaan.

Eri kulttuurien ja maiden harmonisen rinnakkaiselon varmistamiseksi uusi komissio haluaa pureutua jäsenvaltioiden tasavertaistamiseen työmarkkinoilla. Jäsenvaltioiden välisten epäsuhtien kaventamisesta puhuttiin paljon, erityisesti koskien työttömyyttä. Von der Leyenin komissio on vahvasti sitoutunut parantamaan ja tasoittamaan valtioiden välisiä eroavaisuuksia oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa, ja tuomaan uudempia jäsenmaita ja ehdokasmaita lähemmäksi unionin arvopohjaa;

Haluan vahvistaa Länsi-Balkanin maiden eurooppalaista tulevaisuutta ja pidän tärkeänä koko alueen jatkuvaa uudistusprosessia. Meillä on sama maanosa, sama historia, sama kulttuuri ja samat haasteet. Olemme yhdessä rakentamassa tulevaisuutta (Von der Leyen 2019a: 21).

Komissio tiedostaa, että yhteisen eurooppalaisen elämäntavan saavuttamiseksi, tai ainakin ajatuksen suosion leviämiseksi EU:n sisäisiä epätasapainoja täytyy oikaista. Pohjois- ja Etelä-

Euroopan väliset tuloerokuilut sekä läntisen Euroopan epäilyt Itäisen Keski-Euroopan motivaatiosta sitoutua yhteiseen projektiin ainoastaan taloudellisista syistä ovat osasy siihen, että monet kansalaiset suhtautuvat yhteiseen eurooppalaiseen elämäntapaan vähintäänkin skeptisesti. Eri jäsenmaiden motivaatiot integraation kannattamiseen luovat myös kitkaa EU:n poliittisessa päätöksenteossa. On havaittu, että vaikka Itäisen Keski-Euroopan maat ovat linjassa ja kannattavat EU:n yhteistä ulkopoliittikkaa, EU:n sisäpoliittisissa kysymyksissä omaa nurkkaa saatetaan puolustaa hyvinkin kiihkeästi. Kansallis-konservatiiviset puolueet ylläpitävät uhrin narratiivia, jossa ”Bryssel” nähdään valtion suvereenisuutta polkevana toisena. (Walsch 2018: 183–185). Pakolaiskriisin hoito ja sitä seurannut maahanmuuttopolitiikan yhtenäistyminen on tuonut myös erimielisyydet kivuliaasti pinnalle. Tämän lisäksi oikeusvaltion rappeutuminen osissa Euroopan unionia ja populistisen politiikan nousu on tuonut nämä ongelmat vielä silmäänpistävämmiin esille.

2.3 Populistien Eurooppa

Eurooppalaisen elämäntavan suojelun salkusta nousi kohu sen takia, että sen nimeä ja sisältöä pidettiin myönnytyksenä Euroopan oikeistovoimille ja heidän näkemyksellensä Euroopasta. Mutta ketä ovat nämä EU:ssa vaikuttavat populistit, ja miten he näyttäytyivät kuulemisessa? Minkälaisia populistisia argumentteja kuulemisessa esitettiin?

Populismi on monisyinen prosessi, jonka avulla poliitikot keräävät kannattajia omalle missiolleen. Sen määrittely on tuottanut päänvaivaa monelle yhteiskuntatieteilijälle, sillä sen alle voi sijoittaa laaja-alaisesti sekä äärioikeiston että -vasemmiston puolueita. Populistien mukaan demokratian pitäisi yksinkertaisimmillaan edustaa kansan puhdasta, sensuroimatonta tahtoa (Wodak 2015: 8). Koska kohu salkun nimen ympärille nousi kuitenkin syytöksistä äärioikeiston miellyttämisestä, pidän perusteltuna jättää tässä tutkimuksessa vasemmistopopulismin tarkastelemisen Euroopassa vähemmälle. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että populismia esiintyy Euroopassa runsaasti puoluelaidasta laitaan, kuten myös itsenäisyysliikkeiden yhteydessä Espanjasta Skotlantiin. Populismi ei myöskään rajoitu vain populististen puolueiden sisälle, vaan ilmiötä esiintyy läpi poliittisen kentän, kansallisella ja ylikansallisella tasolla. 2000-luvun oikeistopopulismin nousu Euroopassa nähdään olevan reaktio globalisaation aiheuttamiin haasteisiin kansallisvaltioiden tasolla (Herkman 2019: 28). Eurooppalainen oikeistopopulismi on ottanut tukevan jalansijan päivittäisestä politiikassa 2000-luvun aikana. Joidenkin puolueiden historia ulottuu 1970-luvulle saakka, jolloin esimerkiksi ranskalainen Front National ja italialainen separatistipuolue Lega Nord aloittivat

kampanjointinsa (Herkman 2019: 4). Italia on yleisesti ollut populistisen politiikan suosion nousun etunenässä Euroopassa. Euroopan integraation kiihtyessä oikeistopopulistipuolueet ovat alkaneet vaikuttamaan aktiivisesti myös Euroopan unionin tasolla, usein ajaen vahvasti oman maan etuja. Monen oikeistopopulistipuolueen tavoite on erottaa oma valtio EU:sta. Tästä oikeistopopulistien näkökulmasta onnistunut esimerkki on Brexit-kansanäänestyksen läpimeno ja sitä seurannut Iso-Britannian ero Euroopan unionista.

Modernit populistiset puolueet ovat myös medioituneita, eli he jakavat retoriikkaansa ja keräävät kannatustaan paljon sosiaalisen median kautta. Suosioon kytkeytyy monesti vahva johtohahmo. Johtohahmo on paradoksaalisesti usein eliitin edustaja, joka osaa taitavasti vedota kansan syviin riveihin. (ibid: 24, 28). Esimerkiksi Italian entinen pääministeri ja mediamoguli Silvio Berlusconi on toiminut esikuvana monille tuleville populistisille johtajille (Wodak 2015: 10). Samoin Marine Le Pen, joka on toiminut Front Nationalin puheenjohtajana isänsä Jean-Marie Le Penin jälkeen on malliesimerkki eurooppalaisesta eliittijohtoisesta oikeistopuolueen johtohahmosta.

Populistisissa puolueissa näkyy vahvasti vastakkainasettelun kulttuuri. Populismia ajaa ajatus, että sorretun kansanosan etuja ajetaan usein vallassa olevaa eliittiä vastaan (Herkman 2019: 15). Oikeistopopulistien kohdalla kyseinen väite kuvaa hyvin puolueiden käsitystä omasta agendastaan, mutta on todellisuudessa samaan aikaan jokseenkin nurinkurinen. Äärioikeistopuolueet pyrkivät usein pönkittämään etnisen tai kulttuurillisen enemmistön asemaa sortamalla vähemmistöjä. Monien Eurooppalaisten oikeistopopulistipuolueiden politiikka keskittyykin vahvasti maahanmuuton vastustamiseen ja oman kansalliskulttuurin suojeluun. Oikeistopopulistiset liikkeet ovat usein vakiinnuttaessaan asemansa puoluekentällä muuttaneet toimintaansa perinteisemmäksi puoluetoiminnaksi, jossa äärimmäisimmät toimet ja ehdotukset sulavat pois. Usein kytköksiä entiseen jää, jolloin puolueen ja ääriliikkeen erottelu ei ole aina selkeää. (Herkman 2019: 52.) Populistinen vastakkainasettelu voi ulottua moniin erilaisiin kansanryhmiin. Äärioikeistolaiset populistiliikkeet mielletään usein uuspopulistisiksi, jossa poliittisten instituutioiden vastustus on yleistä.

Historian saatossa populistisiksi mielletyt puolueet eivät ole olleet ainoita, jotka vastustavat ylikansallisuutta ja Euroopan integraatiota, euroskeptismiä on ilmennyt Euroopan unionin historiassa ennenkin. Merkittäviin integraation vastustajiin unionin alkuajoilta kuuluu esimerkiksi Ranskan entinen presidentti Charles De Gaulle. Intergovernmentalistit kannattavat valtioiden välistä yhteistyötä yhteistä etua koskevissa asioissa ilman, että omaa

itseäänmäärämisvaltaa heikennetään. Supranationalistit taas kannattavat syvempää valtioiden välistä yhteistyötä ja ovat valmiita luopumaan suvereniteetistaan ja yhdistämään päätöksentekomekanismeja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Nugent 2010: 428–429.) Oikeistopopulistisen politiikan nouseminen politiikan parrasvaloihin ei siis ole ennennäkemätöntä.

Nämä kaksi leiriä ovat tasapainotelleet EU:n politiikassa sen perustamisesta lähtien. Nykyään EU:n päätöksentekomekanismit ovat kokonaisuus molempien leirien vaikutusvallasta. Margaritis Schinasin kuulemisen aikana ilmapiiri oli perinteisen integraatiomyönteinen, vaikka kritisoivia ääniä aika ajoin kuuluikin. Myötämielinen ilmapiiri ylikansalliseen päätöksentekoon keskittyvässä tapahtumassa on odotettavissa, sillä molemmat kuulemisessa edustettuina olevat instituutiot saavat valtansa ylikansallisen päätöksenteon merkittävydestä Euroopassa. Vaikka oikeistopopulistiset puolueet ovat saaneet vahvan jalansijan Euroopan unionin poliittisen päätöksenteon tilassa, heidän kriittinen äänensä ei kuulunut kovin vahvasti kuulemisen aikana, vaan ulosanti hukkui muiden puolueiden kantojen alle. Oikeistopopulistit osaavat politikoida vakuuttavasti kansalaisten suuntaan muilla julkisilla areenoilla, kuten sosiaalisen median kautta.

Populisteilla on usein selkeä käsitys omasta kansasta ja siitä, mikä olisi oman kansan edun mukaista. Euroopan unionin ylikansallisuus asettaa heidän näkökulmastaan kapuloita rattaisiin. Vuoden 2014 Euroopan parlamenttivaaleja pidetään laajalti todisteena siitä, että populistiset liikkeet ovat tulleet EU-politiikkaan jäädäkseen, kun perinteiset maltilliset puolueet menettivät huomattavan osan paikoistaan oikeistopuolueille (Wodak 2015: 31). Tällä hetkellä Euroopan unionin parlamentissa äärioikeistoksi mielletyt puolueet ovat kerääntyneet Identiteetti ja Demokratia -puolueen (ID) alle, mutta niitä löytyy muistakin europarlamenttipuolueista. Unkarin Fidesz on Margaritis Schinasin kotipuolueen EPP:n riveissä, jota pidettiin vielä 2010-luvulla perinteisenä keskustaoikeistolaisena melko integraatiomyönteisenä puolueena. Valtaan noustuaan puolueen puheet ovat muuttuneet jyrkemmin euroskeptiseksi puolueen puheenjohtajan Viktor Orbánin johdolla, joka on äänekkäästi syyttänyt Euroopan unionia toimimisesta Unkarin kansan tahdon vastaisesti. Fideszin jäsenyys EPP:ssä kuitenkin jäädytettiin vuonna 2019. (Hargitai 2020: 190–193). Tämän lisäksi EPP-puolueesta irtautuneen Euroopan konservatiivien ja reformistien allianssi (ECR) -puolueen alle on kerääntynyt vahvaa oikeistopopulistista retoriikkaa harjoittavia puolueita, kuten Italian veljet -puolue ja Puolan Laki ja oikeus -puolue. ECR nähdään yleisesti edustavan pehmeämpää euroskeptisyyttä, jossa Euroopan unionin integraatiota halutaan vähentää ja unionin demokratiavajeeseen halutaan

puuttua, mutta ei kuitenkaan täysin hajottaa (Steven 2016: 2–5). Jokaisen populistipuolueen suosion syitä on syytä tarkastella ja analysoida oman maansa kontekstissa, mutta joitakin yhteisiä piirteitä voidaan hahmottaa. Wodak (2015: 39, 42) esittää, että monissa – erityisesti itäisen Euroopan – maassa totalitaarisen menneisyyden perintö saattaa tuottaa hankaluuksia hyväksyä heterogeenisyyttä oman kansan sisällä. Samalla vaikeudet sopeutua yhteiskunnalliseen muutokseen ovat omiaan luomaan otollisen kasvualustan äärimmäisille oikeistoryhmille, kuten unkarilaiselle Jobbik -puolueelle.

Tämäntyyppisille oikeistopopulisteille monet pelkäsivät Von Der Leyenin komission myöntävän nimetessään salkun eurooppalaisen elämäntavan suojelemiseksi. Paralleeli salkun sisällön ja äärioikeistopuolueiden tärkeimpien poliittisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa on selvä. Suojelu ulkoisia uhkia, nurkan takana lymyilevää ”toista” vastaan on monelle oikeistopuolueelle etulinjassa heidän poliittisessa agendassaan. Samaan aikaan salkkuun sisällytettiin alusta alkaen tehtävänantoja, jotka selkeästi tukevat keskusta-vasemmistolaista agenda, kuten ”*aidosti tasa-arvoisen ja monimuotoisen unionin rakentamisen*” (Von der Leyen 2019b: 5).

Kansainvälisessä mediassa uuden komission kokoonpanon julkistamisen jälkeen äänessä on ollut huomattavasti enemmän salkun nimeä avoimesti vastustavia ääniä kuin salkun oikeistopopulistisia nimeä ja sisältöä ylistäviä. Joitakin merkittäviä positiivisia ulostuloja löytyy. Esimerkiksi ranskalaisen Front National -puolueen puheenjohtaja Marine Le Pen julisti puheessaan 15. syyskuuta puolueensa jäsenille Fréjusissa, että salkku oli ”--ideologinen voitto. *Vihdoin Euroopan unioni tunnustaa, että nykyisenkaltainen maahanmuutto herättää kysymyksiä meidän elämäntapamme ylläpitämisestä*” (Le Pen 2019: n. 5 min). Le Penin puhe kohahdutti europarlamentaarikkoja kuulemisessa: GUE:n europarlamentaarikko Konstantinos Arvanitis vetosi Le Penin puheeseen argumentoidessaan salkun nimen vaihtamisen puolesta, sillä äärioikeisto selvästi juhlistaa salkun nimeä. Schinas vastaa Arvanitiksensa väitteeseen kieltämällä oikeiston riemuitsemisen ja vastauksessaan toteaa, että Le Pen yrittää käyttää hyväkseen salkun tittelä. Schinas jatkaa, että myöntymällä Le Penin puheille pelaa Le Penin peliä. Schinas lopettaa argumenttinsa todeten, että kieltäytymällä ajattelemasta salkun otsikkoa samalla tavalla kun Marine Le Pen, Le Pen on se, jonka on pelättävä eurooppalaisia arvoja. Schinas pyrkii jälleen kerran irrottamaan suojelemisen retoriikan oikeistopopulistien ajamasta narratiivista Euroopasta maahanmuutolla uhattuna maanosana, ja kääntää samalla suojelun merkityksen otsikossa pääläelleen. Oikeistopopulistisen politiikan kieltämisellä salkku suojelee

Schinasin mukaan EU:lle tärkeitä tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden arvoja, jotka vetoavat moneen europarlamentaarikkoon salissa. (Kuuleminen: n. 1.02.)

Marine Le Penistä hahmottuu keskustelun aikana personifikaatio äärioikeiston pyrkimyksistä salkun suhteen ja kiteyttää syyt, miksi sen nimi on kiistanalainen. Le Penistä luodaan keskustelussa liberaalin demokratian ”toinen”, johon projisoidaan sitä mihin suuntaan monet europarlamentaarikot kuulemisessa pelkäävät Euroopan kulkevan. Le Pen ilmaisi puheessaan, että Front Nationalin tavoitteena on, että ranskalaiset voivat elää Ranskassa kuin ranskalaiset. Ranskalaisilla on oikeus välittää eteenpäin elämäntapansa, perinteensä ja kielensä tuleville sukupolville. (Le Pen 2019: n. 4 min). Eurooppalaisen elämäntavan suojelu on Le Penille oman elämäntavan suojelua, joka muovaantuu muukalaisvastaisuudeksi ja rasismiksi.

Ruth Wodak (2015: 2–4) luettelee oikeistopopulistien hyödyntämiä retorisia strategioita, joilla he edistävät poliittista agendaansa ja keräävät kannatustaan. Näitä ovat (usein eliitteihin keskittyvien) salaliittoteorioiden rakentaminen, syntipukkien yksilöiminen sekä uhri-syyllistäjä skenaarion rakentaminen. Viimeisimmässä poliitikko kehystää itsensä uhriksi, jota esimerkiksi media tai vastapuolen poliitikot yrittävät jatkuvasti epäoikeudenmukaisesti jallittaa. Mielenkiintoisesti Marie Le Penin suhteen käydyssä keskustelussa voidaan nähdä Margaritis Schinasin käyttävän tätä taktiikkaa Marine Le Penin viestin vähättelemiseksi, joka vahvistaa ajatusta, että populistisia taktiikoita eivät politiikassa käytä ainoastaan äärilaitojen edustajat. Marine Le Pen sanoi puheessaan myös, että he ovat onnistuneet asettamaan maahanmuuton keskeiseksi teemaksi Euroopan politiikassa (Le Pen 2019: n. 5 min). Le Pen on havainnossaan oikeassa. Oikeistopopulistien nousu kannatusmäärissä ja heidän jatkuva maahanmuuton esiintuominen politiikassa on tuonut sen mukaan päivittäiseen poliittiseen keskusteluun.

Äärioikeiston mielipiteitä kuulemisessa kuultiin vähän. Sekä ID- että ECR -puolueista kaksi europarlamentaarikkoa käyttivät puheenvuoron. Meppi Nicolaus Fest (ID) kehystää erityisesti muslimimaahanmuuttajat eurooppalaisten arvojen uhkaksi kysymällä Schinasilta, suojeleeko hän mieluummin naisten, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ja juutalaisten oikeuksia vai maahanmuuttajien oikeuksia. Fest viittasi puheessaan kuuluisaan saksalaiseen muotisuunnittelijan Karl Lagerfeldiin ja Lagerfeldin kritiikkiin Saksan liittokansleria Angela Merkeliä kohtaan, näin sitoen yllättävällä tavalla keskusteluun merkittävän eurooppalaisen vaikuttajahahmon:

Hän [Karl Lagerfeld] ei ollut rasisti, hän ei ollut populisti, tai edes oikeistolainen, mutta hän näki, että ei ole mahdollista tuoda kaksi miljoonaa muslimia maahan,

ja samalla valittaa nousevasta antisemitismistä. - - Joten kumman puolen valitset? Oletko maahanmuuton puolella, vai juutalaisten, naisten ja homoseksuaalien suojelemisen puolella? (Kuuleminen: n. 1.46.)

Fest hyödyntää eurooppalaista arvomaailmaa eri näkökulmasta kuin ylempänä nähdyt liberaalien puolueiden meppien puheenvuorot. Hän esittää, että erityisesti muslimitaustaiset maahanmuuttajat uhkaavat eurooppalaista elämäntapaa, jota arvot mahdollistavat eurooppalaisille. Sen sijaan, että maahanmuuttajille tarjotaan mahdollisuutta jakaa eurooppalainen elämäntapa, Eurooppaa on suojeltava heidän asettamaltaan uhalta.

Vastauksessaan Festille Schinas kieltäytyi näkemästä asiaa ”joko-tai” näkökulmasta, sillä Schinasin mukaan on vain yksi Eurooppa, jossa on tilaa kaikille. Schinas jatkaa – salista raikuvien aplodien jälkeen – että hän kieltäytyy käyttämästä tällaisia argumentteja, sillä ”*juuri tällaisen ansan he haluavat asettaa meille*”. He- sanalla Schinas oletettavasti viittaa niihin, jotka ovat iloinneet salkun nimen protektionistista konnotaatiosta. Puheenvuorosta huomaa, että komissaariehdokas on hyvä viestijä ja onnistuu saamaan yleisön puolelleen. (Kuuleminen: n. 1.46.) Schinasin aiemmat puheenvuorot eivät myöskään anna syytä epäillä, että hän olisi Festin kanssa samaa mieltä. Festin puheenvuoro tuntuu oppikirjamaiselta erimerkiltä sellaisesta vastakkainasettelusta, jonka avulla populistiset puolueet rakentavat mustavalkoista maailmankuvaa. Vastakkainasettelu on yksinkertainen tapa herättää kuulijoissa tunteita, ja saada kuulija kannattamaan omaa agenda (Palonen & Saresma 2017: 20).

Identiteetti ja Demokratia -puolueen toinen puheenvuoro käsitteli niin ikään maahanmuuttoa, erityisesti laitonta maahanmuuttoa, jota tapahtuu Välimeren kautta. Meppi Nicolas Bay (ID) loi myös vastakkainasettelun maahanmuuttajien ja eurooppalaisen elämäntavan kanssa, joskin hienotunteisemmin kun puoluetoverinsa: ”*Olette vastuussa eurooppalaisen elämäntavan suojelusta, se on tehtäväsi nimi, joten mitä teknisiä ja oikeudellisia toimenpiteitä aiot toteuttaa [hylättyjen turvapaikanhakijoiden] palautusten tehostamiseksi?*” Bay asetteli jatkokysymyksessään kansalaisjärjestöt, jotka pelastavat pakolaisia Välimerellä ja erityisesti mediassa esillä olleen ihmisoikeusaktivisti Carola Racketen järkevän eurooppalaisen pakolaispolitiikan esteeksi ja näin syntipukeiksi. Bayn mukaan kansalaisjärjestöt tekevät laittomasti yhteistyötä mafian ja muiden ihmiskauppiaiden kanssa. Bayn puheenvuorossa toteutuu sekä syntipukin yksilöiminen, sekä salaliittoteorian rakentaminen kansalaisjärjestöjen ja salakuljettajien välille. Schinasin mielestä kansalaisjärjestöt ovat päinvastoin osa ratkaisua, eikä ongelman aiheuttajia. (Kuuleminen: n. 0.50.)

Maahanmuutto ja pakolaisuus olivat yksi dominoivimmista teemoista kuulemisessa. Ratkaisuja pakolaisongelman selättämiseksi ja maahanmuuton sekä pakolaisten suhdetta eurooppalaiseen elämäntapaan käsitellään seuraavaksi.

3. Eurooppa ja muu maailma

3.1 Maahanmuuton vaikutus eurooppalaiseen projektiin

Eurooppalaisen elämäntavan edistämisen salkun sisältö voidaan nähdä jakautuvan jokseenkin pehmeisiin sisältöihin, kuten koulutus, kulttuuriperintö ja urheilu, ja koviin sisältöihin. Koviin sisältöihin lukeutuu maahanmuutto ja turvallisuusunionin koordinointi. Von der Leyen eritteli tehtäväkirjeessään Schinasille, että hänen toimeksiantonaan on koordinoida ja johtaa projektia uuden maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksen luomiseksi. Lisäksi Schinasin tehtävänä on johtaa eurooppalaisen turvallisuusunionin luomista, joka pitää huolta sekä sisäisestä- että ulkoisesta turvallisuudesta, ja valmistautuu mahdollisiin hybridiuhkiin. (von der Leyen 2019b: 4–5.) Turvallisten tuloväylien luominen Eurooppaan on myös yksi Schinasin salkkuun linkittyvä tehtävä. Kuulemisessa erityisesti kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta kysyi Schinasilta hänen tavoitteistaan maahanmuuton ja turvallisuuden vastuualueilla. Kirjallisissa kysymyksissä Schinas mainitsee tarpeen uudelle ulko- ja sisäpolitiikkaa yhdistävän muuttoliike- ja turvapaikkasopimukselle sekä palautuskäytänteiden tarkastamisen. Fokus Schinasin vastauksissa oli kuitenkin enemmän maahanmuuton tuomien etujen ja sen edistämisen korostamisessa. Työperäinen maahanmuutto tuo esiin Euroopan houkuttelevuutta paremmassa valossa kuin epäsäännölliseen maahanmuuttoon liittyvä keskustelu ja se on poliitikoille helpompi areena luoda yhtenäistä Eurooppaa. Komission tavoite on kytkeä turvapaikanhakijoiden saapuminen enemmän hallittuun maahanmuuttoon. (Schinas 2019, 11: 13–14). Yleisesti Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikka näyttäytyy yhdistelmänä siitä, mitä Euroopan unioni toivoisi maahanmuuton olevan ja siitä, mitä se todellisuudessa on (Vitiello 2018: 206). Avauspuheessaan Schinas ei ladannut tunnetta maahanmuutosta puhumiseen vaan selosti tynesti komission suunnitelmista, jotka hän avasi jo kirjallisissa vastauksissaan.

Siinä missä maahanmuutosta puhuttiin paljon, turvallisuudesta ja turvallisuusunionin muodostamisesta puhuttiin verrattain vähän suhteutettuna siihen kuinka paljon komissio itse halusi antaa tälle salkun aspektille painoarvoa (ks. esim: von der Leyen 2019b: 5–6). Turvallisuusunionin nosti suoraan esiin kuulemisessa kolme europarlamentaarikkoa. Turvallisuuteen panostaminen Euroopan unionin tasolla on vuosikymmenten aikana yritetty useamman kerran, viimeiseksi Lissabonin sopimuksessa, mutta se ei ole koskaan ottanut

onnistuneesti tuulta alleen (Howorth 2017: 342–343). Kiinnostuksen puute aiheeseen kuulemisen aikana vihjaa siihen, että asenteet eivät vielä ole muuttuneet tätä kysymystä kohtaan. Jäsenvaltiot haluavat edelleen säilyttää mahdollisimman paljon itsemääräämisvaltaa valtion turvallisuuden koordinoinnissa.

Maahanmuutto ja siihen liittyvät uudistukset kaudella 2019-2024 olivat yksi kuulemisen keskeisistä puheenaiheista, ja maahanmuuton eri аспектеja nosti esille kaikkiaan kaksitoista europarlamentaarikkoo. Maahanmuutto nousee europarlamentaarikoille selvästi tärkeäksi aiheeksi eurooppalaisesta elämäntavasta puhuttaessa, sillä siitä aiheutui verrattain paljon keskustelua verrattuna muuhun salkun sisältöön. Salkun nimessä ollut suojelu -sana yhdistettiin selvästi enemmän maahanmuuton aiheuttamien muutoksiin Euroopassa kuin esimerkiksi pehmeämpien aiheiden kuten urheilun tai kulttuurin tukemiseen. Maahanmuuttoon ja pakolaisiin suhtautuminen tuntuu olevan eurooppalaisen elämäntavan yksi kiisteltyimmistä komponenteista; se saattaa määrittää mitä näkökulmia siitä haluamme vaalia. Kuulemisen aikana maahanmuuttoa käsitelleet puheenvuorot jakautuivat laveasti kolmeen. Maahanmuuton kentällä kuulemisessa puhutti työperäinen maahanmuutto, pakolaisten asema ja siihen liittyvä lainsäädäntö sekä palautukset.

James Hampshire (2016: 538) kuvaili Euroopan unionin maahanmuuton hallintorakennetta osuvasti sanomalla, että se muistuttaa olemukseltaan enemmän barokkia kuin modernismia. Monikerroksinen, ylikansallinen mutta samalla vahvasti jokaisen kansallisvaltion itse päätettävissä olevan vyyhdin uudistaminen on valtava tehtävä, jonka purkamista on pyritty aloittamaan jo useasti. Maahanmuuton hallinnoiminen on ollut yksi Euroopan unionin keskeisimmistä ongelmista jo pitkään. Innostus uuden yhteisen järjestelmän luomiseen on hiipunut jo vuosia, vaikka tarve sille on kasvanut. Ristiriidalle löytyy muutama juurisyy. Ensinnäkin maahanmuuttoa on politisoitu kotimaisessa politiikassa ympäri Eurooppaa. Toiseksi jännitteet Etelä- ja Pohjois-Euroopan välillä sekä viimeiseksi erimielisyydet vapaasta liikkuvuudesta laajentuneesta Euroopassa asettavat jäsenmaat erilaisiin lähtökohtiin maahanmuuton merkityksellisyyttä tarkastellessa. (ibid: 544.) Nämä erimielisyydet jäsenvaltioiden välillä ovat tehneet yhteisen sävelen löytämisestä erityisen hankalaa.

Eurooppaan ja Euroopan unioniin on saapunut pakolaisia aina, mutta Jugoslavian hajoamissotien seuraukset sekä erityisesti Bosnian sota nosti kivuliaasti esiin Euroopan unionin epäonnistuminen luoda turvaa naapurimaidensa kansalaisille. Tapahtumat patistivat EU:ta yhdistämään ja kehittämään maahanmuutto- ja pakolaispolitiikkaansa. (Hiltunen 2019: 84.)

Vastatessaan europarlamentaarikko Fabienne Kellerin (Renew) toiseen kysymykseen uuden maahanmuuttosopimuksen sisällöstä Schinas kuvasi, kuinka nykyinen pakolaispolitiikka on luotu menneen ajan Eurooppaan;

Turvapaikkajärjestelmämme on rakennettu toisenlaiseen Eurooppaan, kun turvapaikkahakemukset saapuivat Kreikan, Portugalin ja Espanjan diktatuureista pakenevilta. Tänä päivänä kohtaamme valtavan maahanmuuttoilmiön. Meidän on siis mukautettava turvapaikkalakejamme aikakauttamme vastaavaksi. (Kuuleminen: n. 2.00.)

Schinasin viittaus Euroopassa 1970-luvulla loppunsa kohdanneisiin diktatuureihin keskustellessa maahanmuutosta on mielenkiintoinen. Tutkijat ovat yleisesti sitä mieltä, että Euroopan unionin pakolaisjärjestelmän nähdään laajalti muotoutuneen Jugoslavian hajoamissotien seurauksena, eikä sitä liitetä Etelä-Euroopan diktatuurivaltioihin. Ennen kylmän sodan päättymistä Euroopan yhteisön maahanmuuttopolitiikka muotoutui enimmäkseen työperäisestä maahanmuutosta entisistä siirtomaista (Geddes & Scholten 2016: 9). Viitatessaan menneisiin diktatuurivaltioihin Schinas haluaa muistuttaa kuulijalleen, että Eurooppa on kehittynyt demokraattiseksi maanosaksi. Täten saapuvat siirtolaiset pyrkivät saapumaan Eurooppaan, jonka sisäinen vapaus ja eheys esimerkiksi Schengenin avulla luo ainutlaatuisen ja modernin elämäntavan.

Dublin-sopimus on vuonna 1990 solmittu ja vuonna 1997 käyttöön otettu sopimus siitä, minkä maan vastuulle turvapaikanhakijat kuuluvat. Dublinin sopimusta on uusittu ja siihen on lisätty asetuksia myös 2000-luvulla. Dublinin sopimus on osa Euroopan unionin suurempaa yhteistä turvapaikkajärjestelmää. Sopimuksen mukaan turvapaikanhakijan hakemuksen käsittelyssä on vastuussa se maa, johon turvapaikanhakija ensimmäisenä rekisteröidään. Turvapaikanhakijoista pidetään EURODAC sormenjälkitietokantaa, joka on käytössä kaikissa EU-maissa. (Hiltunen 2019: 118–119.) Sopimuksella pyrittiin ehkäisemään niin kutsuttua ”turvapaikkashoppailua”, missä turvapaikanhakija siirtyy EU-maasta toiseen sillä perusteella mistä hän saa milloinkin parhaimman elintason (Hampshire 2016: 538).

Dublin-sopimusta ei pidetä sopivana ja kaikille tasapuolisena mekanismina 2010-luvun suurten pakolaismäärien hallitsemiseksi Euroopassa. Finanssikriisi, Arabikevät ja Syyrian sota aiheuttivat kaikki paineita EU:n yhteiselle turvapaikkapolitiikalle, ja erityisesti vuoden 2015 pakolaiskriisin seuraukset synnyttivät monessa kritiikkiä Dublin-sopimusta kohtaan. Kritiikki on pysynyt vahvana tähän päivään asti. Sopimusta on arvosteltu myös ulkopuolelta, sillä sitä ei

aina pidetä inhimillisenä turvapaikanhakijoille. Sopimusta on kritisoinut esimerkiksi YK:n pakolaisjärjestö UNHCR sekä Euroopan pakolaisjärjestöjen kattojärjestö ECRE (Hiltunen 2019: 140, 144).

Ratkaistakseen vuosia seisonen kriisin komissio haluaa luoda uuden jakomekanismin Eurooppaan saapuvien turvapaikanhakijoille, joka syrjäyttäisi Dublinin sopimuksen. Tämänhetkiset ”voittajavaltiot” – eli yleisesti ne valtiot, jotka eivät ole ensimmäisiä vastaanottajamaita – ovat uutta jakomekanismia vastaan. Kreikka on yksi unionin maista, joka on perinteisesti vastaanottanut suuren määrän Eurooppaan pyrkivistä turvapaikanhakijoista sen maantieteellisen sijainnin vuoksi kuten myös Italia. Kreikan vaikeudet taata turvapaikanhakijoille turvalliset olot on ollut yleisesti tiedossa ja usein Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käsittelyssä 2000-luvun aikana. Koska Kreikka on ollut ja on edelleen tärkeä väylä siirtolaisille saapua Eurooppaan, monet hakijat rekisteröidään ensimmäiseksi siellä. Turvapaikanhakijoiden todistetusti kehnnot olot estävät muiden jäsenvaltioiden mahdollisuuden lähettää heitä Dublin-sopimuksen mukaisesti takaisin ensimmäiseen rekisteröintimaahan. (Brouwer 2013: 140–141.) Tämä on esimerkki Dublin-sopimuksen toimimattomuudesta, sillä Kreikan vaikeudet turvata inhimilliset olot turvapaikanhakijoille tiputtaa pohjan siltä, että kaikki EU-jäsenvaltiot olisivat kykeneväisiä kohtelevaan saapuvia turvapaikanhakijoita samalta viivalta.

Kreikan turvapaikkaleirien kehnnot olot nousevat tasaisin väliajoin uutisiin, ja ne olivat yksi paljon puhuttu puheenaihe kuulemisessakin. Erityisesti 29. syyskuuta 2019 tapahtunut tulipalo Lesboksen saaren Morian pakolaisleirillä oli monen europarlamentaarikon mielessä komissaariehdokas Schinasin kuulemisen aikaan (ks. esim. Amnesty 2019). Kyseinen pakolaisleiri on kuvaava esimerkki epähumaaneista oloista, joissa Eurooppaan saapuvat turvapaikanhakijat joutuvat välillä elämään. Esimerkiksi kunnon terveydenhuollon takaaminen pakolaisille ei ole mahdollista (Kousoulis et al.: 2016). Kreikkalainen meppi Kostas Papadakis (NI/Sitoutumaton) nosti leirin olot esille ja kyseenalaisti, miten tällainen tilanne edustaa eurooppalaista elämäntapaa (Kuuleminen: 2.06). Schinas myönsi, että pakolaisleirien olot ovat piikki hänen omatunnossaan niin kreikkalaisena kuin eurooppalaisenakin, mutta EU:n menestystä pakolaispolitiikassa ei tulisi tiivistää ainoastaan näiden leirien tilanteeseen.

Filosofi ja politiikan tutkija Seyla Benhabib (2006: 552) kuvailee EU:lle tunnusomaisena ristiriidan oman suvereniteetin ja arvojen korostamisen ja käytännön vieraanvaraisuuden välillä. Integraation syvenemisellä unionin rajojen sisällä kuilu sen ulkopuolelta sisälle

pääsemiseen tulee ilmeisemmäksi. Lesbos, Lampedusa ja muut siirtolaisten hotspotit näyttävät kärjistettynä rajapinnan Euroopan unionin kansalaisen ja sisälle pyrkivän toisen välillä (Ammaturo 2019: 559). Tämä näkyvä raja-alue kahden maailman välillä osakseen selittää, miksi ne saavat niin paljon huomiota niin yleisessä keskustelussa kuin kuulemisessakin.

3.2 Hyvä, paha maahanmuutto

Kuulemisessa Dublinin sopimus oli yksi puhuttaneimmista aiheista, eikä suotta. Kesän 2019 aikana sopimus oli ollut esillä EU-politiikassa Välimeren ylityksien lähtiessä taas nousuun. Meriteitse Pohjois-Afrikan rannoilta saavutettavissa olevat Etelä-Euroopan valtiot kuten Italia, Malta ja Espanja ottivat vastaan suuren ihmismäärän pakolaiskriisin aikaan. Maat kiistelivät siitä, kuka on vastuussa esimerkiksi kansalaisjärjestöjen pelastamista Välimeren ylittäjistä ja lautat saattoivat olla merellä viikkoja ilman, että yksikään maa antoi niille lupaa saapua satamiinsa. Syyskuussa Italian, Maltan, Saksan ja Ranskan sisäministerit kokoontuivat Maltalle sopimaan väliaikaisen ratkaisun kriisiin. Mukana keskusteluissa oli Suomen sisäministeri, sillä Suomi oli Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio. Tapaamisessa sovittiin kiintiöt siitä, kuinka paljon jokainen valtio sitoutuu vastaanottamaan Välimereltä pelastettuja siirtolaisia (Statewatch 2019).

Sopimus neljän maan välillä ei ole kestävä ratkaisu 27 jäsenmaan unionissa. Tämän lisäksi suurista vastaanottajamaista puuttui ad hoc -sopimuksessa esimerkiksi Kreikka ja Espanja. Monitahtinen Eurooppa, jossa osa unionin valtioista tekevät keskinäisiä sopimuksia on ollut esillä mahdollisena tulevaisuudennäkymänä niin EU:n instituutioiden puolesta kuin tutkijoidenkin näkökulmasta (Jokela 2013: 9–10). Monitahtinen Eurooppa on yhdistetty perinteisesti erityisesti talouteen linkittyvänä ilmiönä, mutta valtioiden ryhmittymien vahvistuminen maahanmuuttoon suhtautumisen ja käytäntöjen pohjalta ei ole ennennäkemätöntä (Chebel D’Appollonia 2019: 193–194).

Komission halusta valjastaa eurooppalainen elämäntapa ja maahanmuutto yhden komissaarin alle kertoo, että monitahtinen Eurooppa ei ole komission tahto tai tavoite. Von der Leyenin komissio haluaa edellisen komission tavoin sitouttaa jäsenvaltioita yhteiseen eurooppalaiseen projektiin. Komissiolla on siihen melko vahva mandaatti, sillä vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa euroskeptiset puolueet eivät saaneet merkittävää vaalivoittoa, vaikka puolueiden suosio on noussut kansallisissa vaaleissa ympäri Eurooppaa. (ks. esim. Treib 2020.)

Kuulemisessa europarlamentaarikko Fabienne Keller (Renew) kysyi komissaariehdokas Schinasilta, voisiko määräenemmistöpäätöksenteon implementoimisella maahanmuuttopolitiikan uudistamiseen jouduttaa päätöksentekoa. Schinas oli vastahakoinen:

Kokeilimme määräenemmistöä -- kun teimme ponnisteluja tapauskohtaisen uudelleensijoittamisen puolesta: uskoimme, että määräenemmistöllä olemme ratkaisseet ongelman. Ehkä silloinen ongelma ratkaistiin. Mutta määräenemmistö -- jätti traumat. Tällaisissa asioissa määräenemmistön soveltaminen on aiheuttanut vammoja. Olemme nyt uudessa alussa, mitä pitäisi tehdä? Luulen, että teknisesti määräenemmistö on olemassa; mutta poliittisesti meillä on intressi välttää sitä. (Kuuleminen: n. 2.00.)

Vaikka määräenemmistöä käytetään EU:ssa päätöksentekoon, käytännössä kaikki jäsenvaltioiden arkaluontoisena pitämiin asioihin liittyvä päätöksenteko halutaan pitää yksimielisenä. Suurista poliittisista suuntalinjoista halutaan myös päättää yksimielisesti. Tähän listaan kuuluu ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Määräenemmistö saavutetaan, kun yli 55 prosenttia jäsenvaltioista äänestävät jonkin ehdotuksen puolesta, ja kannattavien maiden väkiluku ylittää 65 prosenttia Euroopan unionin kokonaisväestöstä. Schinas sanoo vastustavansa määräenemmistön implementoimista, sillä hän ei halua rakentaa enempää kitkaa jo poliittisesti aran asian ympärille. On selvää, että Euroopassa poliittisesti merkittävässä asemassa olevat oikeistovoimat haluavat pitää valtiollisen itsemääräämisoikeuden maahanmuuttoa koskevista asioista (ks. kpl 2.3). Lisäksi määräenemmistön käytön torjuminen julkisella areenalla vahvistaa vielä kerran, että monitahtinen EU ei ole uuden komission mieleen.

Schinas ei tarkenna, missä määräenemmistön käyttö on aiheuttanut traumoja. Viittaus kytkeytyy mitä todennäköisimmin vuoden 2015 saapuvien uudelleensijoittamissuunnitelman äänestykseen, jolla päätettiin 160 000 turvapaikanhakijan uudelleensijoittamisesta Etelä-Euroopan hotspoteista. Suunnitelmaa vastusti kiivaasti Tšekki, Unkari, Romania ja Slovakia, mutta heidän vastustuksensa hiljennettiin määräenemmistön implementoimisella Eurooppa-neuvoston äänestyksessä. (Niemann & Zaun 2018: 6–7.) Maat valittivat Euroopan unionin tuomioistuimeen päätöksestä. Määräenemmistön käyttö edustaa neuvottelujen epäonnistumisissa jäsenvaltioiden kesken. Torjumalla määräenemmistön käytön maahanmuuttoa koskevassa politiikassa Schinas viestii kuulijalleen, että yhteen hiileen puhaltaminen maahanmuuton kontrolloimisessa jäsenvaltioiden ja EU-instituutioiden välillä on parasta Euroopalle. Yhdessä

työskenteleminen on yleinen *topos* politiikassa, jolla on helppo houkutella kuulijoita puolelleen (Tilli 2017: 40).

Samalla kun Schinas vastaa Kellerin kysymykseen, hän muovaa puheessaan Euroopan mantereen entiteetiksi, jonka kollektiivinen tietoisuus on kokenut traumoja. Schinasin mukaan määräenemmistön käyttö aiheutti säröjä kollektiivisen yhteistyön Eurooppaan, kun Euroopan eri palaset tekivät merkittäviä päätöksiä toisista riippumatta. Vuoden 2015 pakolaiskriisi voidaan ajatella aiheuttaneen myös jälkiä Euroopan muistiin. Jäsenvaltioiden rajoille nousseet aidat, joiden tavoitteena on tavoitteena estää turvapaikanhakijoiden saapuminen maahan, tärveli käytännössä vapaan liikkuvuuden ideaalin. Käyttämällä metaforia Schinas rakentaa Euroopan unionin kansalaisille tarttumapintaa kuvitteelliseen yhteisöön, jotta kuuliija tuntisi unioniin helpommin yhteenkuuluvuutta. Puheenvuoro sitouttaa keskustelua myös Euroopan historiaan, sillä maanosaa on ennenkin kuvailtu kehollisuuden metaforien kautta; Europa-neidon ryöstön myytti kuvaa monelle Euroopan syntyä (Mikkeli 1999: 11–13). Tästä näkökulmasta katsottuna eurooppalaisen elämäntavan suojele voisi olla osuva nimi Schinasin salkulle. Euroopan saaneet vammat kuitenkin kuvaavat viime vuosikymmenen aika tapahtunutta muutosta, eikä Eurooppa ole välttämättä enää valmis palaamaan siihen, minkälainen se oli ennen. Komission olisi saatava muutokseen Euroopan unionin kansalaisilta suostumus tähän. Varmaa ei ole, onko paluu entiseen yleinen tahtotila.

Monet europarlamentaarikot halusivat kuulla uuden koko unionin kattavan ja Dublin-sopimuksen korvaavan tai sen päälle rakentavan sopimuksen sisällöstä ja aikavälistä. Schinasin vastaukset koskien uudistusta olivat paljolti samansuuntaisia ja kiersivät kehää. Esimerkiksi Schinas toi esiin suunnitelman uuden keskustelukierroksen aloittamisesta jäsenmaiden ja EU-instituutioiden kanssa. Schinasin mukaan edellisten sopimusten virheistä kannattaa ottaa opiksi, ja on kannattavaa ottaa huomioon edellisellä kaudella saavutetut sopimukset (Kuuleminen: 0.18.) Jo olemassa olevan päälle rakentaminen on jo vakiintunut poliittinen retorinen keino turvapaikkapolitiikan uudistamiseen liittyvässä keskustelussa, jota on käytetty lukuisia kertoja aikaisemmin osoittaakseen, että jonkinlaiseen yhteisymmärrykseen on päädytty (Ks. esim. Hampshire 2016: 544).

Evin Incir (S&D) oli yksi mepeistä, joka tiedusteli Schinasilta mitä uusi komissio aikoo tehdä luodakseen laillisia tuloväyliä EU:hun turvapaikanhakijoille, jotka pakenevat sodasta ja kurjuudesta. Vastatessaan Schinas korostaa, että asiaa on lähestyttävä kiihkottomasti ja lisäämättä ideologisia piirteitä asiaan. Yhdeksi onnistuneeksi malliksi säännelystä

maahanmuutosta Euroopassa Schinas nostaa humanitaariset käytävät: ”*Tämä on jotain, joka on toiminut, tiettyyn rajaasi asti, hyvin spesifillä maantieteellisellä alueella*” (Kuuleminen: n. 1.33). Humanitaaristen käytävien yleisinä tavoitteina on välttää maahanmuuttajien kuolemia vaarallisilla liikkumiskeinoilla, hajottaa salakuljettajien toimintamallia ja taata heikommassa asemassa oleville, kuten lapsille, yksinhuoltajille ja sairaille ja vammaisille ihmisille vaarattoman tavan päästä turvaan. Humanitaariset käytävät alkoivat ruohonjuuritason projektina Italiassa, missä Sant’Edigion hyväntekeväisyysjärjestö yhdessä Valdolaisen diakonikeskuksen, Italian evankelisten kirkkojen federaation sekä eri protestanttisten kirkkojen kanssa sopivat yhdessä Italian ulkoministeriön kanssa ensimmäisten käytävien luomisesta. Sopimus koski tuhannen ihmisen turvallisesta uudelleen sijoittamisesta Libanonista, Marokosta ja Etiopiasta Italiaan vuosina 2016 ja 2017. Käytävät eivät velvoittaneet valtiota millään lailla, eikä vaatinut unionia luomaan uusia lakeja. (Gois & Falchi 2017: 67–68.) Samanlaisia humanitaarisia käytäviä on kokeillut myös Ranska ja Belgia (ECRE: 2019.) Von der Leyen ilmaisee tukensa humanitaaristen käytävien perustamiseen hänen *Ohjelmassa Euroopalle*, kun hän puhuu eurooppalaisen elämäntavan suojelun yhteydessä uuden pakolaissopimuksen luomisesta ja Euroopan yhteisestä turvapaikkajärjestelmästä (von der Leyen 2019a: 18).

Kuulemisessa Schinas myöntää, vaikkakin hieman jarrutellen, että maahanmuuttoiltaan on erilainen eri puolilla Eurooppaa, ja yhtenäisen lähestymistavan luominen on hankalaa. Komissio haluaa pääviestinsä kuitenkin olevan, että vaikka tilanne on erilainen Euroopan eri seuduilla, lähestymistavan tulisi olla yhtenäinen. Samaa peräänkuuluttaa von der Leyen:

Meidän on nykyaikaistettava turvapaikkajärjestelmäämme. Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän on nimenomaan oltava yhteinen. Voimme varmistaa EU:n ulkorajojen vakauden vain, jos annamme riittävästi apua niille jäsenvaltioille, joihin kohdistuu eniten paineita niiden maantieteellisen sijainnin takia. Meidän kaikkien on autettava toisiamme. (von der Leyen 2019a: 17–18.)

Humanitaarisiin käytäviin panostaminen tarjoaa Euroopan komissiolle selkeän tavan käsitellä epäsäännöllistä maahanmuuttoa ilman, että se polkee omia arvojaan. Tähän mennessä humanitaaristen käytävien kautta saapuneiden ihmisten määrä ei ole kuitenkaan mitenkään riittävä purkamaan epävirallisia väyliä Euroopan unioniin saapuvien henkilöiden painetta.

Humanitaaristen käytävien lisäksi järjestelmällisen ja työperäisen maahanmuuttokeskusteluun linkittyi aika ajoin EU:n sininen kortti, sen tarkistaminen ja epäkohtien korjaaminen. Sininen kortti on tarkoitettu saapumisväyläksi korkeakoulutetuille maahanmuuttajille, jotka haluavat

työskennellä jossain EU:n jäsenvaltiossa. Ehdot sinisen kortin saamiseen ovat tarkasti määritellyt: hakijalla täytyy olla voimassa oleva oleskelulupa ja työsopimus vähintään yhdeksi vuodeksi, jonka palkkaus on oltava vähintään puolitoistakertainen kyseisen valtion mediaanipalkasta⁴. Lisäksi hakijan on oltava korkeakoulutettu. Sininen kortti antaa sen haltijalle oikeuden tasavertaiseen kohteluun maan kansalaisten kanssa, oikeuden matkustaa vapaasti jäsenvaltioiden välillä ja työskennellä vapaasti omalla alallaan pysyttyään ensimmäisessä tehtävässään kahden vuoden ajan. Sininen kortti antaa myös mahdollisuuden perheen yhdistämiseen ja pitkäaikaisen asukkaan aseman myöntämiseen. (Vitiello 2018: 212–215.)

Sininen kortti ei ole onnistunut kiihdyttämään korkeakoulutettujen työperäistä maahanmuuttoa EU:n alueelle. Hakemusten määrät ovat pyörineet tasaisesti tuhansissa, joissain maissa jopa kymmenissä ja sadoissa, kun taas kausityönteon ja muiden maakohtaisten työlupaväylien kautta saapuvien työntekijöiden määrä on pysynyt huomattavasti korkeampana. Maakohtaiset suunnitelmat ovat onnistuneet paremmin täsmentämään työlupaprosessin korkeakoulutettujen töihin palvellakseen omia työmarkkinoitaan. (ibid: 215–216.) Komissaariehdokas Schinas mainitsee useampaan kertaan kuulemisessa, että nykyinen EU:n sininen kortti -menettely ei ole onnistunut houkuttelemaan tarvittavaa määrää korkeasti koulutettua työvoimaa, joka on tarpeen työmarkkinoiden epäsuhdan korjaamiseen. Hän mainitsee muun muassa, että EU:ssa on tarve 250 000 digitaalisen alan työntekijään, eikä unionilla ole tällä hetkellä keinoa houkutella heitä (Kuuleminen: n. 1.32). Varsinaisia ehdotuksia tilanteen korjaamiseen ei kuitenkaan kuulemisen aikana kuultu. Sinisen kirjan epäonnistuminen kielii siitä, että Euroopan unioni ei ole onnistunut rakentamaan ainakaan byrokraattisesti houkuttelevaa eurooppalaista elämäntapaa kolmansien maiden kansalaisille, vaan prosessi on edelleen hyvin maakohtainen. Tämä tuntuu olevan ristiriidassa sen kuvan kanssa, jota Euroopan unioni haluaa itsestään projisoida, ja jota Schinaskin on maalannut kuulemisen aikana Euroopan unionista.

Maahanmuuttoon ja turvapaikanhakijoihin liittyen kuulemisessa käytiin keskustelua myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden palautuksista. Palautusten tehostamisesta puhuivat sekä ID- että EPP-puolueiden europarlamentaarikot. Jeroen Lenaers (EPP) nosti esiin, että nykyinen sopimus ei ole toimiva, jos ainoastaan yksi kolmasosa niistä ihmisistä palaavat takaisin lähtömaahansa, joille on todettu, että he eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa (Kuuleminen: n. 2.17). Eurostatin (2020) mukaan vuonna 2019 Euroopan

⁴ Esimerkiksi Suomessa haettavan EU:n sinisen kortin hakijan pitää saada vähintään 4 852 euroa bruttotuloja kuukaudessa (Maahanmuuttovirasto).

unionista määrättiin poistumaan 491 200 henkilöä, ja yhteensä 142 300 henkilöä poistui EU:n ulkopuolelle poistumismääräyksen takia. Kuulemisen aikana käydyssä keskustelussa siirtolaisista nousi esiin kaksi erilaista puolta. Ensimmäinen oli humanitäärinen ja yksilöiden auttamiseen keskittyvä puoli, ja toinen tilastollinen ja tavoitteellinen puoli, joka pyrki tasapainottelemaan kansainvälisten sopimusten ja omien etujen välillä.

Vapaaehtoisten ja pakotettujen palautuksien määrä vaihtelee runsaastikin jäsenvaltioiden välillä. EU-maat ovat sopineet yhteisestä palautusdirektiivistä, jossa määritellään yleiset raamit palautuspäätöksen tekemiseen ja aikavälin, jossa se pitäisi suorittaa (Strban et al. 2018: 72). Syyt oleskelulupahakemuksen hylkäämiseen eivät ole standardoitu 27 jäsenmaan kesken. Henkilön palauttamista kotimaahansa kielteisen päätöksen jälkeen voi hankaloittaa monet syyt; kotimaahan on mahdoton sillä hetkellä päästä, terveydelliset syyt estävät henkilöä lähtemästä tai prosessin pituuden takia kielteisen päätöksen saanut henkilö on voinut jo rakentaa uuden elämän uudessa maassa. (ibid: 92–93.) Palautusten tehostamiseksi uusi komissio esittää syvemmän yhteistyön luomista kolmansien maiden kanssa. Yhteistyötä halutaan kehittää sekä taloudellisella avustuksella, että tukemalla lähtömaita yhteiskunnan kehittämisessä.

Kaiken kaikkiaan Schinasin kuulemisesta ei saatu paljon uusia konkreettisia keinoja maahanmuuttokysymyksen ratkaisemiseksi. Se ei liene kuitenkaan yllättävää, kun ottaa huomion maahanmuuttokeskustelun valtavan merkityksen poliittisessa ja historiallisessa kontekstissaan; jokaisen maan omat poliittiset intressit tekevät aiheesta poliittisesti kuumen perunan, johon liitetyt lukuisat eriävät mielipiteet ja lähestymistavat luovat siitä loputtoman väittelyn kentän. Seuraavassa kappaleessa käsittelen kuulemisessa esiin nousseita ulkopoliittisia аспектеja, joista monet kytkeytyivät vahvasti maahanmuuttoon.

3.3 Euroopan imago

Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikka on usein tiiviisti kytköksissä sen ulkopoliittisiin intresseihin. Uuden komission viides suuntaviiva on nimeltään *Vahvempi EU maailmannäyttämöllä*, ja tavoitteelle on osoitettu oma komissaarisalkku, jota kantaa espanjalainen Josep Borrell. Borrell on Schinasin tavoin komission varapuheenjohtaja, ja samalla hän on Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja. Suuntaviivaan sisältyy niin EU:n aseman vahvistamista kansainvälisenä liiketaloustoimijana ja turvallisuuskumppanuuksien vahvistamista, mutta myös Euroopan unionin arvojen viemistä ympäri maailmaa sekä kumppanuussuhteiden syventämistä naapurimaiden ja muiden

yhteistyömaiden kanssa. Salkku ja suuntaviiva on päällekkäinen eurooppalaisen elämäntavan edistämisen suuntaviivan kanssa sillä, eurooppalainen elämäntapa määrittää minkälaista Eurooppaa halutaan maailmannäyttämöllä esitellä. Salkku alleviivaa komission tavoitetta jollakin tavalla vahvistaa vahvaa jalansijaa maailmanpolitiikassa. (von der Leyen 2019a: 19–20.) Puheet keskittyivät kuitenkin vain tiettyihin rajanaapureihin; esimerkiksi Venäjä jätettiin ilman mainintaa naapurussuhteiden listalla.

Kuulemisen aikana maahanmuuton ja ulkosuhteiden kytkös nousi esiin Turkin ja EU:n välisen suhteen käsittelyssä. Eliza Vozemberg (EPP) oli yksi europarlamentaarikoista, jotka puhuivat erityisesti Kreikan hankalasta tilanteesta pakolaisten kanssa. Vozemberg nosti samalla esiin Euroopan unionin ja Turkin välisen pakolaissopimuksen, joka solmittiin maaliskuussa 2016. Sopimuksen tarkoituksena oli vähentää vaarallisia pakolaisten Välimeren ylityksiä ja vähentää painetta Kreikassa. Sopimuksen mukaan Turkin kautta Kreikkaan saapuneet turvapaikanhakijat voidaan palauttaa Turkkiin, eikä Turkki päästä sinne saapuvia syyrialaisia turvapaikanhakijoita eteenpäin Eurooppaan. Sopimus perustuu ”yksi-yhdestä” -periaatteelle, eli yhden Turkkiin lähetettävän syyrialaisesta turvapaikanhakijasta Turkki voi vastavuoroisesti lähettää yhden syyrialaisen turvapaikanhakijan muualle Euroopan unioniin. Tämä sopimus myös käytännöllisesti katsoen sulkee Balkanin reitin maahanmuuttajilta, sillä maahanmuuttajat eivät pääse Turkista eteenpäin. Euroopan unioni sitoutui tukemaan Turkkia rahallisesti kaiken kaikkiaan noin kuuden miljardin euron edestä. (Hiltunen 2019: 178–179.) Sopimukselle löytyi poliittista kannatusta EU:n sisällä, mutta sitä kritisoitiin myös paljon alusta asti. Euroopan unionia syytettiin pakolaisongelman ulkoistamisesta ja omien arvojensa vähättelemisestä. Kritiikkiä sai myös Turkin hyväksyminen turvalliseksi kolmanneksi maaksi turvapaikanhakijoille oleskella, vaikka YK:n järjestöt ovat useasti huomauttaneet Turkin aiheuttamista ihmisoikeusrikkomuksista. (Haferlach & Kurban 2017: 89.)

Vozembergin mukaan sopimus on toiminut hyvin viimeiset neljä vuotta, mutta tulijamäärissä on tapahtunut merkittävä kasvu. Kasvu Turkin kautta saapuvista turvapaikanhakijoista on kaksisataaprosenttinen toukokuun ja lokakuun 2019 välillä. Vozemberg kysyi Schinasilta mikä on hänen arvionsa EU-Turkki pakolaissopimuksen toimivuudesta, ja pitäisikö Turkille asettaa enemmän painetta, jotta se jatkaisi sopimuksen noudattamista. Schinasin vastaus kysymykseen oli melko samanlainen kuin kaikkiin niihin, missä on kysytty jonkun tietyn sopimuksen tai lainsäädännön uusimisesta: Sopimus täytyy käydä uudelleen läpi ja sitten arvioida, minkälaiset muutokset ovat tarpeellisia. Schinas ei kuitenkaan suoraan tuominnut Turkin toimia; hän muistutti, että Turkki on ottanut vastaan yli kolme miljoonaa syyrialaista pakolaista, ja tästä

Turkkia täytyy kunnioittaa. Samalla hän kehui Jordanian ja Libanonin vastuunkantoa Syyrian pakolaisista. (Kuuleminen: n. 1.54.) Schinas on selvästi varovainen puhuessaan Turkista, sillä Euroopan unionin ja Turkin suhteet ovat olleet tulehtuneet jo jonkin aikaa. Turkista ja siellä olevista pakolaisista puhuttaessa Schinas valikoi sanansa harkiten, todennäköisesti olettaen, että hänen sanojansa kuuntelee tarkkaan myös Turkki. EU-Turkki sopimuksessa sitouduttiin myös edistämään Turkin viisumivapautta sekä Turkin EU-jäsenneuvotteluita. Huomioiden Turkin nykyisen poliittisen käyttäytymisen vaikuttaa ilmeiseltä, että Turkki ei ole valmis omaksumaan komission esittämää eurooppalaista elämäntapaa.

Komissaariehdokas Schinasin tärkeimpänä tehtävänä on vakuuttaa paikalla olevat europarlamentaarikot hänen pätevyystään komissaarin ja varapuheenjohtajan rooliin, sekä puolustaa von der Leyenin komission poliittisia suuntaviivoja. Kuulemisen aikana esiteltiin eurooppalaista elämäntapaa eurooppalaisille, mutta myös EU:n ulkopuolisille kuuntelijoille. Kuulemisen aikana näkyi viestintää niin eurooppalaisille kuin ulkopuolisille siitä, minkälaista pelaajaa Euroopan unionista halutaan kehittää, ja mitä Unionista halutaan ulkopuolelle viestiä. Euroopan imago, jota komissio ja Schinas vaivihkaa rakensivat läpi kuulemisen vastauksillaan, voidaan tiivistää kolmeen adjektiiviin: Älykäs, itsevarma ja vastaanottava.

Eurooppalaiset arvot olivat paljon esillä kuulemisen aikana, ja ne kytkeytyvät tiiviisti EU:n ulkopoliittisiin tavoitteisiin. Ursula von der Leyenin kirjoittama *Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019-2024* alaotsikko on: kunnianhimoisempi unioni. Suuntaviivoissa nousee yleisesti esiin unionille tärkeimmät arvot, kuten tasa-arvo sekä oikeusvaltioperiaate. Arvot ovat sisällytetty yhdeksi suuntaviivoistakin uudelle komissiolle.⁵ Von der Leyen kirjoittaa johdantokappaleessa näin: ”*Vaatimattomuuteen ei ole aihetta – voimme olla ylpeitä saavutuksistamme ja asettaa tulevaisuudelle kunnianhimoisia tavoitteita*” (von der Leyen 2019a: 4). Komission viesti on selvä: EU:n ei tarvitse piilotella tai häpeillä onnistumisiaan tai liberaaleja arvojaan, vaan päinvastoin hyödyntää niitä saadakseen vahvemman jalansijan maailmannäyttämöllä. Yksi komission korostamista arvoista on ylpeys ja omien saavutusten tunnustaminen. Von der Leyen haluaa nostaa vahvemmin esille Euroopan saavutuksia ja edistyksellisiä tavoitteita kahdesta syystä. Se vahvistaa EU-kansalaisten eurooppalaista identiteettiä yhteisten ylpeydenaiheiden ja onnistumisten kautta, sekä ajaa EU:lle vahvempaa asemaa ulkopoliitiikan näyttämöllä.

⁵ 6. Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle (von der Leyen 2019a, 22).

Euroopan (unionin) asema maailmanpolitiikassa on muovautunut 1900-luvun ja 2000-luvun alun aikana huomattavasti. Euroopan koloniaalinen mahti on romahtanut, mutta usein poliittiset kytkökset vanhoihin alusmaihiin ovat pysyneet jokseenkin vahvana. Eurobarometrin suorittamat kyselytutkimukset osoittavat, että kolonialismin perintö on aiheuttanut Euroopan unionin kansalaisille vastuun tunnetta auttaa erityisesti Afrikan kehittyviä maita (Chaban et al. 2013: 438). Kuulemisessa ja siihen liittyvissä asiakirjoissa tulee selväksi, että tulevaisuudessa Euroopan unioni haluaa toimia entistä aktiivisempänä kumppanina Afrikalle.

Tutkijat ovat nostaneet esiin Euroopan unionin kolonialistisen menneisyyden nykyisessä jälkikolonialistisessa maailmassa ja sen kytköksen nykyisiin maiden välisiin suhteisiin. Esiin on nostettu Euroopan yhteisön perustamisen aikaan aloitettu Eurafrica projekti, jonka tarkoituksena oli yhdistää Afrikka Euroopan talousyhteisöön ja saada käyttöön Afrikan suuret luonnonvarat (Hansen & Jonsson 2012: 1028–1029, 1033). Kaikkien mielestä Eurafrica projektin olemassaolo ei kuitenkaan kieli Euroopan integraatioprojektin synnyn vaietuista kolonialistista taustoista, vaan on enemmänkin osa sen ajan valtioiden välistä ulkopoliittista kilvoittelua (Marks 2012: 1043). Euroopan valtioiden kolonialistista menneisyyttä on usein karteltu poliittisessa keskustelussa. Euroopan unioni on usein sijoitettu keskustelussa siten, että kolonialismin menneisyys vaikuttaa edelleen vain kolonisoituja maita, ja entiset siirtomaavallat ovat jättäneet sen ajan ja käytännöt kauas taakseen. Tutkijoiden huolenaiheena on, että mikäli EU ei avoimesti keskustele kolonialistista kytköksistään, tuleva yhteistyö kolmansien maiden kanssa toisintaa näitä ongelmallisia malleja. (Bhambra 2016: 198–199.) Euroopan unioni pyrkii käyttämään ulkopoliitiikassaan pehmeämpiä vaikutuskeinoja; esimerkiksi koulutuksen ja muun kehitysavun vieminen on etusijalla EU:n ulkopoliitiikassa. Omien arvojen vieminen kolmansiin maihin ja kehitysavun sekä rauhanturvaamisen kautta harjoitettava ulkopoliitiikka jatkaa jo pitkään unionin harjoittamaa linjaa erityisesti Afrikan maiden kanssa. Näin ollen Schinasin korostus siitä, että tehdään molempia osapuolia hyödyttäviä sopimuksia ei ole normaalista poikkeavaa.

Vastauksessaan meppi Jeroen Lenaersille (EPP) ylempänä mainittuun kysymykseen keinoista turvapaikanhakijoiden palautusten tehostamiseen Schinas korostaa, että Eurooppa on älykäs. Älykkyydellään ja viekkauksellaan Eurooppa onnistuu tuottamaan kaikkia osapuolia hyödyttäviä sopimuksia. Samalla Schinas raotti kuulemisissa mielenkiintoisia ikkunoita uuden komission mielikuviin siitä, mitä eurooppalaisella elämäntavalla on antaa ainakin EU:n eteläisille naapureille:

Meillä on paljon yhteistä näiden maiden kanssa. Meillä on paljon tehtävää auttaaksemme heitä. Joten meidän on oltava, sanoisin, riittävän älykkäitä (ja kaikella vaatimattomuudella, luulen että olemme) ja yrittää laatia nämä uudet sopimukset kolmansien maiden kanssa tavalla, joka on järkevää niille ja meille - ei vain meille. Meillä on - - työkaluissamme viisumit, pehmeä valta, rahaa, apurahoja, myös kaupankäyntiä, kaikenlaista koulutusyhteistyötä, joka voi tuoda maat keskustelemaan ja tekemään sopimuksia. Ilman näitä sopimuksia, älä odota, herra Lenaers, palautusten tehostumista. (Kuuleminen: n. 2.17.)

Komission viesti on, että EU:n ei tarvitse piilotella omia arvojaan, vaan EU voi edustaa niitä ylpeänä ja itsevarmasti maailmannäyttämöllä. Schinas luettelee Lenaersille resursseja, joita EU voi hyödyntää ulkopoliitikassaan. Samalla resurssit ovat ylpeyden aiheita, saavutuksia joihin EU voi auttaa muita kurottamaan. Voimapolitiikan korostuminen Euroopan unionin lähialueilla on yllättänyt Euroopan unionin, ja nyt se pyrkii asettamaan itseään aktiiviseen johtajarooliin Euroopan arvoja suosivilla politiikan alueilla. Globaali ilmastopolitiikka on tästä hyvä esimerkki; EU:lla oli avainrooli Pariisin ilmastopöytäkirjan läpikäymisessä. (Jokela 2019: 178, 186.) Nyt komissio haluaa Unionin näyttävästi itsevarmana laajemmalla ulkopoliittisella kentällä.

Itsevarmuuden viestiminen näkyi kuulemisen aikana. Schinas maalasi Euroopan asemaa maailmalla vastauksessaan Birgit Sippelille (S&D) romanttisin sanakääntein:

Euroopan unioni on valon majakka pimenevässä maailmassa. Olemme moninaisia, olemme osallistavia, olemme erilaisia, olemme erityisiä. Olemme ihailtuja ja kadehdittuja. Ja uskon, että on etujemme mukaista hyödyntää näitä ominaisuuksia, voidaksemme luoda kestäviä ja osallistuvia yhteiskuntia ilman että joudumme pelkäämään, -- että joudumme pyytämään anteeksi arvojemme takia. (Kuuleminen: n. 0.31.)

Unionin kuvaaminen tiennäyttäjänä muulle maailmalle kielii eurooppalaisen arvomaailman merkityksestä komissiolle ja Euroopan imagon rakentamiselle. Parrasvaloissa halutaan esiintyä itsevarmana, ja samalla vahvistetaan omaa jalansijaa ulkopoliittisella näyttämöllä. Ulkopuolelle halutaan näyttävästi myös kutsuvana ja vastaanottavana. Schinas toteaa Sippelille kuulemisessa näin:

-- tavat, joilla rakennamme muuttoliikepolitiikkaa ovat kattavia ja osallistavia.
-- Se määrittelee meidät. Tämä on arvolähtöisin politiikkamme, Eurooppa tulee aina olemaan turvapaikka. (Kuuleminen: n. 0.31.)

Ajatus vastaanottavasta Euroopasta nousi esille niin useamman mepin puolesta kuin komission näkökulmastakin, esimerkiksi jo aiemmin keskustellussa Schinasin tavasta kuvata Euroopan identiteettiä europarlamentaarikko Melbärdelle sanaparilla ”yhteenkuulumisen tunne, joka sallii tilaa kaikille” (Kuuleminen: n.1.50). Euroopan unioni on tila, missä kuka tahansa voi tuntea olonsa hyväksi. Eurooppa avaa sydämensä ja kotinsa niille, jotka sitä tarvitsevat, ja monet toivovatkin, että Eurooppaan halutaan saapua. Vastaanottavuuden teema on hyvä esimerkki ristiriidasta, joka leimasi komissaarisalkkua ja joka lopulta johti salkun nimen muuttamiseen. Keskeisenä kysymyksenä oli, minkälainen Eurooppa tulee olemaan maahanmuuttajia vastassa. Onko se torjuva ja itseensä käpertyvä maanosa, joka päästää piirinsä vain tarkasti valikoidut yksilöt, vai avoimesti vastaanottava ja turvapaikanhakijoita auttava yhteisö? Portfolion rankentamisessa on pyritty tasapainottelemaan kahden maailman välillä, eikä sitä pyritä piilottelemaan: Schinas korostaa usein, että etenkin maahanmuuttoaiheeseen on suhtauduttava objektiivisesti ja kiihkottomasti, ei sydän edellä. Komissio haluaa myös näyttää, että EU toimii itsenäisesti maailmanpolitiikassa, eikä aina kumppaniensa varjossa. Schinas viittaa tällä oletettavasti Yhdysvaltoihin. Toki EU haluaa myös pitää asemansa geopoliittisessa pelissä vahvana. Euroopan unionin tarjoama kehitysapu voidaan nähdä vastauksena Kiinan vaikutuspyrkimyksille Afrikassa.

Itsevarmuus siitä, mitä uusi komissio voi tarjota on saman suuntainen aikaisemmin keskustellun komission yleisen linjan kanssa. Kuulemisessa paljon esillä olleet arvot, kuten demokratia, tasa-arvo ja suvaitsevaisuus näkyvät EU:n ulkopoliitikassa. Euroopan markkinoiminen ja eurooppalaisten arvojen aktiivinen vienti ympäri maailmaa sopii erilaisiin Euroopan puoluekentän puolueiden mielipiteisiin Euroopan asemasta ja tehtävästä maailmalla. Sen voi ajatella tukevan äärioikeiston ajattelua länsimaisen kulttuurin yliveritaisuudesta, mutta vetoaa myös heihin, joille demokratian edistäminen – yksi Euroopan unionin keskeisimpiä tehtäviä sen perustamisesta lähtien – on tärkeä osa oman puolueen arvoja.

Unionin ulkopoliittisessa työkalupakissa on painottunut 2000-luvun aikana pehmeän vaikuttamisen välineet, joka heijastuu myös Schinasin kuvaillessa EU:n ”valttikortteja” ulkopoliitikassa (Jokela 2019: 176). Puheenvuorollaan Schinas onnistui vakuuttamaan meppejä yli puoluerajojen motivaatiostaan neuvotella kolmansien maiden kanssa ja luoda molempia

osapuolia hyödyntävää politiikka. Kuulemissa Margaritis Schinas mainitsi jälleen kerran yhteistyön tärkeyden toisen komissaarin, tällä kertaa Jutta Urpilaisen kanssa, joka on vastuussa kansainvälisten kumppanuuksien portfolioissa. Schinas piti aktiivisesti esillä von der Leyenin komission ominaista ilmiöpohjaisuutta, jossa kauden ydinkysymysten ratkaisut jakautuvat usean eri salkun välille.

Huomattava muutos ulkopoliittisessa asennoitumisessa on komission rinnan röyhistely unionin hyvyydestä ja ylivoimaisuudesta. Oletettavasti näyttäytymällä itsevarmempana komissio haluaa vastata yleiseen kritiikkiin unionin kykenemättömyydestä puhua yhdellä äänellä, joka tuli esille esimerkiksi Irakin sodan aikana tai viime vuosien pakolaiskriisissä (Chaban et al. 2013: 442).

Brexit toimi myös äärimmäisenä esimerkkinä EU-maiden erimielisyyksistä, ja Brexitin jälkeisessä maailmassa Euroopan unionille on erityisen tärkeää esiintyä vahvana ja yhteisenä rintamana. Brexitä yleisesti hädin tuskin mainittiin kuulemisen aikana tai muissa siihen liittyvissä virallisissa asiakirjoissa, vaikka se on suurin muutos Euroopan unionin sisäpolitiikassa koskaan. Oletettavasti komissio ei halua kiinnittää siihen huomiota, sillä tapahtuma rikkoo yhtenäisyyden illuusiota, ja eurooppalaisen elämäntavan houkuttelevuutta. Toisaalta Brexitin toteutuminen on tiivistänyt 27 jäsenvaltion liittoa, sillä yhteisen rintaman ja jouhevan yhteistyön tärkeys on noussut esille Iso-Britannian eroamisesta aiheutuneista neuvotteluista. Yhteistyön ja yhteisymmärryksen merkitys poliitikoille ilmeni myös kuulemisen aikana. Kuulemisen lopullinen tavoite oli varmistaa, että Euroopan unionin instituutiot ovat yhtä mieltä siitä, mihin suuntaan ja miten Unionia kehitetään.

4. Eurooppalainen elämäntapa – Ikiliikkuja matkallaan eteenpäin

Tämä tutkielma on toiminut katsauksena EU-politiikkojen keskusteluun siitä, mitä eurooppalainen elämäntapa tarkoittaa. Olen tarkastellut miten Euroopan unionin toimielimet näkevät eurooppalaisen elämäntavan ja oman asemansa sen luomisessa. Kuulemisen aikana poliitikot artikuloivat ja joutuivat määrittelemään vaikeasti kontekstualisoitavia käsitteitä, kuten arvot, identiteetti ja elämäntapa. Kyseiset käsitteet ovat implisiittisesti läsnä määrittelemässä kansalaisten jokapäiväistä elämää, joka tekee niiden käsittelyn poliitikkojen keskusteluissa merkittävää. Margaritis Schinasin kuuleminen antaa osviittaa siitä, minkälaisilla tavoilla poliitikot ja byrokraatit uskovat vaikuttavan positiivisesti eurooppalaisten jokapäiväiseen elämään. Kuuleminen on mielenkiintoinen kohtaaminen politiikan ja jokapäiväisen elämän taitoskohdassa. Tutkielma keskittyi suurimmilta osin tarkastelemaan diskursseja arvoista ja maahanmuuttopolitiikasta, sillä ne olivat dominoivimmat teemat kuulemisessa. Täten jotkut sivupolut, kuten eurooppalaisen kulttuuriperinnön merkitys eurooppalaiselle elämäntavalle, jäivät harmillisesti vähemmälle tulkinnalle.

Eurooppalaisen elämäntavan muotoja on veistetty jo vuosikymmenten ajan, eikä sen rakenne ole vielääkään täysin selvinnyt. Maahanmuutto ja sen linkittyminen maanosan turvallisuuteen erottautui aineistossa poliittisena kenttänä, joka viime vuosien tapaan jatkoi vahvasti mielipiteiden jakamista. Myös keskustelu eurooppalaisen elämäntavan suojelusta ja sen kytkeytymisestä salkun otsikkoon otsikon aiheuttaman kohun vuoksi oli läpi kuulemisen kantava teema. Kohusta huolimatta keskustelu siitä, mitä eurooppalainen elämäntapa on ja miten siihen tulisi suhtautua on aina ajankohtaista. Keskustelun ja elämäntavan painopisteet muovaantuvat poliittisen ja kulttuurillisen kehityksen sekä kansainvälisten tapahtumien mukana. Esimerkiksi pinnan alla pitkään kuplinut oikeistokonservatiivien ajama muutos Euroopan tilasta ja siitä, ketkä kyseistä tilaa oikeutetusti asuttavat, on noussut vahvasti 2010-luvulla politiikan parrasvaloihin. Tämä muutos heijastuu suoraan keskusteluun eurooppalaisesta elämäntavasta, niin tässä tutkielmassa käsitellyssä kuulemisessa kuin sen ulkopuolellakin.

Eurooppalaisen elämäntavan suojelun salkku on von der Leyenin komission vastaus tähän Euroopan politiikassa tapahtuneeseen käännökseen. Kovien ja pehmeiden politiikanalojen

yhdistäminen taktisesti toisiinsa suojelun kautta miellytti oikeistolaisia puolueita. Kuulemisen analysoimisesta voidaan kuitenkin päätellä, että viime vuosien poliittisen ilmapiirin muutoksesta huolimatta perinteiset konnotaatiot säilyvät edelleen vahvimpina, kun europarlamentaarikot kuvailevat, mitä eurooppalaiseen elämäntapaan sisältyy: demokratia, vapaa liikkuvuus EU:n sisällä ja tasavertaiset mahdollisuudet elämässä kaikille eurooppalaisille olivat esillä puheenvuoroissa puoluerajoihin katsomatta. Vastaan tulee enemmänkin vain perinteisen puoluepolitiikan nyanssit: ihmiset ovat eri mieltä siitä, mikä olisi paras keino ajaa yhteisön yhteistä etua. Eriävät mielipiteet hyvästä hallinnosta ovat demokratiaan pohjautuvassa eurooppalaisessa elämäntavassa ehdottoman perustavanlaatuisia, sekä elämäntapaa itsessään eteenpäin vievää.

Kukaan ei todennäköisesti kuvitellut, että kuulemisen aikana laitettaisiin lopullisesti piste sille, mitä eurooppalainen elämäntapa on. Salissa vaikutti kuitenkin vallitsevan yhteisymmärrys siitä, että aiheesta on tärkeää käydä syväluotaavaa keskustelua. Yleisen tunnelman salissa tiivistä hyvin toinen kuulemisesta vastuussa olleista komiteoiden puheenjohtajista Juan Fernando López Aguilar kuulemisen päätteeksi:

-- tulet kantamaan salkkua, joka on täynnä alaviitteitä ja huomioita --. Mutta yhden asian voin sanoa [eurooppalaisesta elämäntavasta] ja se on se, että työskentely näin myöhäiseen kellonaikaan ei todellakaan ole yhtenäistä eurooppalaisen elämäntavan kanssa. Toiseksi kyllä, voi olla olemassa eurooppalainen elämäntapa, mutta sen ei kuulu olla pakollinen versio. Jos on olemassa eurooppalainen elämäntapa, se on avoin, se on osallistava, sen on tarkoitus sisällyttää monimuotoisuutta ja moniarvoisuutta.
(Kuuleminen: n. 2.58.)

López Aguilarin huoleton vitsailu myöhään työskentelemisestä osoittaa hyvin, miten ja millaisissa tilanteissa ja tavoissa eurooppalainen elämäntapa voidaan identifioida ja onnistutaan punoa keskusteluun. Eurooppalainen elämäntapa on läsnäoleva tunne siitä, että jaamme arjessa ja juhlassa yhteisiä piirteitä, jotka ovat niin juurtuneita päivittäiseen elämäämme, että emme edes ajattele niitä. Koko kuuleminen voidaan nähdä eurooppalaisen elämäntavan performatiivisena näyttämönä. Euroopan unionin eri maiden kansalaiset keskustelevat lukuisilla kielillä toisilleen suurista kysymyksistä, jotka koskettavat heidän elämäänsä ylikansallisesta paikalliseen.

Maahanmuutto nousi yhdeksi keskeisemmäksi aiheeksi kuulemisessa. Vaikka maahanmuuton hallinnoimisesta oltiin eri puolueissa eri mieltä, kuulemiseen osallistuneet poliitikot vaikuttivat

olevan yhtä mieltä siitä, että miten Euroopan unioni asennoituu maahanmuuton lainsäädännön uudistamiseen, vaikuttaa merkittävästi eurooppalaiseen elämäntapaan. Se, miten turvapaikanhakijoihin suhtaudutaan, on Euroopan unionille määrittävä kysymys sen luonteesta, johon unioni etsii edelleen vastausta. Tähän keskusteluun kytkeytyy vahvasti myös kysymys siitä, minkälainen arvomaailma ajaa EU:n toimintaa. Europarlamenttivaalien tuloksesta ja kuulemisen aikana käydystä keskustelusta nähdään, että EU:n perustuslakiin kirjatut liberaalit arvot ovat säilyttäneet valta-asemansa, mutta oikeistokonservatiiviset äänet ovat tulleet jäädäkseen, eikä Euroopan komissio voi jättää niitä huomioimatta.

Euroopan unionin sanotaan usein kehittyvän kriisiensä kautta, syntyihän Euroopan unioni itsekin vastauksena toiseen maailmansotaan. 2010-luvun aikana kriisit ovat kasaantuneet; finanssikriisi, pakolaiskriisi ja Brexit ovat saaneet järkkymättömimmätkin federalistit huolestumaan Euroopan unionin tulevaisuudesta. Voitaaisiinko siis eurooppalaisen elämäntavan edistämisen salkku nähdä vastauksena viimeisimmille kriiseille, osana Euroopan unionin jatkuvaa muotoutumista sille asetetuille vaatimuksille? Vaikka perinteisemmät keskustavoimat selviytyivät voittajina vuoden 2019 europarlamenttivaaleista, äärioikeisto on tullut osaksi Euroopan politiikan arkea, unionin sisä- ja ulkopuolella. Uusi komissio pyrkii selvästi takaamaan myös heidän kannatuksensa. Äärioikeiston puolueet ovat yleisesti euroskeptisiä ja ajavat aktiivisesti integraation vähentämistä sekä usein protektionistista politiikkaa eri politiikan aloilla. Salkun nimeäminen Eurooppalaisen elämäntavan suojeluksi oli todennäköisesti liike komission osalta houkutella perinteisesti euroskeptisiä puolueita tukemaan komissiota ja sen ajamia Euroopan unionin jäsenmaiden yhteistyötä syventäviä aloitteita, ja sitouttaa heitä eurooppalaiseen projektiin silläkin uhalla, että liberaalimmat äänet Euroopan poliittisessa tilassa hätkähtäisivät. Salkun kantajaksi valittu Margaritis Schinas pyrki muistuttamaan yleisöään siitä, että Euroopan unionia ja kaikkia sen kerroksia ja koukeroita ei ole kehitelty, eikä niitä pidetä pystyssä, ainoastaan talouskasvun tai vallan kerryttämisen takia. Komission työtä ajaa paremman Euroopan luominen siellä asuville ihmisille.

Loppujen lopuksi Schinas onnistui päällimmäisessä tehtävässään, joka oli europarlamentaarikkojen vakuuttaminen hänen pätevyystään varapuheenjohtajan ja komissaariin rooliin. Kaksi kolmasosaa kuulemisesta vastuussa olleista komiteoiden jäsenistä äänestivät, että Schinas on pätevä niin komission varapuheenjohtajaksi kuin komissaariksikin. Huomionarvoista on, että komiteat kuitenkin yksinkertaisen enemmistön voimin vastustavat voimakkaasti salkun nimeä, ja kannustavat sen vaihtamista. (Verheyen, Lopez Aguilar 2019: 6). Tämä kertoo siitä, että Schinas ei onnistunut kääntämään negatiivista mielikuvaa

eurooppalaisen elämäntavan ja suojelun yhteydestä poliitikkojen mielissä. Nimi lopulta vaihdettiin pehmeämpään Eurooppalaisen elämäntavan edistämiseen.

Kuulemista tarkastelemalla ilmenee, että EU etsii yhä vastausta ikuisuuskysymykseen, kuinka sen kansalaiset saataisiin paremmin samaistumaan eurooppalaiseen identiteettiin ja elämäntapaan. Tehtävä ei ole helppo, sillä kytkökset kansallisidentiteetteihin säilyttävät dominoivan asemansa. Se, mitä EU voi kansalaistensa elämäntapoihin tarjota palvelee usein parhaiten kansalaisen elämän kulisseissa. Euroopan unioni vaikuttaa huomaamatta taustalla yksilön elämän huolettomuuteen vaivihkaa.

Koska eurooppalaisen elämäntavan kehityksessä ei ole lopullista päätöspistettä, sen tarjoamat tutkimusmahdollisuudetkin ovat lukuisat. Tutkielmani aineisto keskittyi vain yhteen kuulemiseen ennen von der Leyenin komission lopullista nimitystä. Tämän vuoksi se, miten komissio onnistuu lopulta vaikuttamaan eurooppalaiseen elämäntapaan jää arvoitukseksi. Tulevaisuudessa tutkielman aihepiiriin voisi palata tarkastelemalla, pysyikö maahanmuuttokeskustelu Margaritis Schinasin salkkua leimaavana teemana, vai nouseeko yhteisen eurooppalaisen elämäntavan haastajaksi muita aihealueita. Samoin olisi mielenkiintoista seurata, millainen eurooppalainen elämäntapa kokonaisuutena von der Leyenin komission aikana kehittyy.

Lopullinen komission ajama eurooppalainen elämäntapa tasapainottelee todennäköisesti suojelemisen ja edistämisen välimaastossa, ja sen suuntaan tulee vaikuttamaan niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa tapahtuvat ilmiöt, tapahtumat, konfliktit ja poliittiset muutokset. Eurooppalainen elämäntapa toteutuu lopulta kansalaisten arkisissa teoissa eikä poliitikkojen puheissa, vaikka he sitä pyrkivät ohjaamaan haluamaansa suuntaan. Vaikka salkun sisältöä ei muutettu, sanan suojelu poistaminen ja sen korvaaminen sanalla edistäminen antaa salkulle uudet kasvot. Rajaava näkökulma on tiputettu pois, ja komissio haluaa salkun avulla ottaa huomioon mahdollisimman suuren osan Euroopan unionin asukkaista. Eurooppalaisen elämäntavan edistämisen salkku esiintyy kokonaisuutena, joka pyrkii viemään Euroopan unionia aktiivisesti eteenpäin huolimatta siitä, mitä haasteita tulevaisuudessa hämöttää.

Lähdeluettelo

Aineisto:

Euroopan parlamentti, 3. lokakuu 2019 18.30–21.30. Varapuheenjohtajaehdokkaan Margaritis Schinasin kuuleminen, Eurooppalaisen elämäntavan suojele.
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/hearings2019/commission-hearings-2019/20190910STO60716/margaritis-schinas-greece>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Schinas, Margaritis 2019. *Vastaukset Euroopan parlamentin kysymyksiin komission jäsenehdokkaille*.
<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20191001RES63169/20191001RES63169.pdf>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Verheyen, Sabine & López Aguilar, Juan Fernando. 14.10.2019. *Evaluation letter*.
<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20191119RES66947/20191119RES66947.pdf>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

von der Leyen, Ursula 2019a. *Kunnianhimoisempi unioni. Ohjelma Euroopalle. Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019-2024*. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/political-guidelines-next-commission_fi.pdf. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

von der Leyen, Ursula 2019b. *Mission letter for Margaritis Schinas*.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mission-letter-margaritis-schinas-2019_en.pdf. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Tutkimuskirjallisuus:

Anderson, Benedict [1983] 2007. *Kuvitellut yhteisöt: Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua*. Vastapaino, Tampere.

Ammaturo, Francesca Romana 2019. Europe and Whiteness: Challenges to European Identity and European Citizenship in Light of Brexit and the ‘refugees/Migrants Crisis’. *European Journal of Social Theory* 22(4): 548–566.

Benhabib, Seyla 2005. Borders, Boundaries, and Citizenship. *PS: Political Science & Politics* 38(4): 673–677.

Bhambra, Gurminder K. 2016. Whither Europe? Postcolonial versus Neocolonial Cosmopolitanism. *Interventions. International Journal of Postcolonial Studies* 18(2): 187–202.

Brouwer, E.R 2013. Mutual Trust and the Dublin Regulation: Protection of Fundamental Rights in the EU and the Burden of Proof. *Utrecht law review* 9(1): 135–147.

Calhoun, Craig 2002. Imagining Solidarity: Cosmopolitanism, Constitutional Patriotism, and the Public Sphere. *Public Culture* 14(1): 147–171.

Castiglione, Dario 2009. Political Identity in a Community of Strangers. Checkel, Jeffrey T & Katzenstein, Peter J. (toim.) *European Identity*. Cambridge University Press, Cambridge. 29–51.

Chaban, Natalia, Elgström, Ole, Kelly, Serena & Yi, Lai Suet 2013. Images of the EU beyond its Borders: Issue-Specific and Regional Perceptions of European Union Power and Leadership. *Journal of Common Market Studies* 51(3): 433–451.

- Chebel D'appollonia Ariane 2019. EU Migration Policy and Border Controls: From Chaotic to Cohesive Differentiation. *Comparative European Politics* 17 (2): 192–208.
- Checkel, Jeffrey T & Katzenstein, Peter J. 2009 (toim.). Introduction. *European Identity*. Cambridge University Press, Cambridge. 1–28.
- Gois, Pedro, Giulia Falchi 2017. The Third Way. Humanitarian Corridors in Peacetime as a (Local) Civil Society Response to a EU's Common Failure. *Revista Interdisciplinar Da Mobilidade Humana* 25(51): 59–75.
- Enfield, Nick 2015. *The Utility of Meaning: What Words Mean and Why*. Oxford University Press, Oxford.
- Fløttum, Kjersti 2013. *Speaking of Europe: Approaches to Complexity in European Political Discourse*. John Benjamins, Amsterdam.
- Focault, Michel [1976] 1998. *Seksuaalisuuden historia. Tiedontahto, nautintojen käyttö, huoli itsestä*. suomentanut Kaisa Sivenius. Gaudeamus, Helsinki.
- Geddes, Andrew, Scholten Peter 2016. *The Politics of Migration and Immigration in Europe*. SAGE Publications, Lontoo.
- Haferlach, Lisa, Kurban Dilek 2017. Lessons Learnt from the EU-Turkey Refugee Agreement in Guiding EU Migration Partnerships with Origin and Transit Countries. *Global Policy* 8(4): 85–93.
- Hall, Stuart 1999. *Identiteetti*. Vastapaino, Tampere.
- Hampshire, James 2016. European Migration Governance since the Lisbon Treaty: Introduction to the Special Issue. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 42 (4): 537–553.
- Hansen, Peo & Jonsson, Stefan 2012. Imperial Origins of European Integration and the Case of Eurafrica: A Reply to Gary Marks' 'Europe and its Empires'. *Journal of Common Market Studies* 50(6): 1028–1041.
- Hargitai, Tibor 2020. How Eurosceptic is Fidesz Actually? *Politics in Central Europe* 16(1): 189–209.
- Herkman, Juha 2019. *Populism in aiki*. Vastapaino, Tampere.
- Hiltunen, Anna-Kaisa. 2019. *Euroopan porteilla: Turvapaikkapolitiikan vaikeat vaiheet*. Gaudeamus, Helsinki.
- Hooghe, Liesbet 2012. Images of Europe: How Commission Officials Conceive their Institution's Role. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50(1): 87–111.
- Hooghe, Liesbet, & Marks, Gary 2019. Grand Theories of European Integration in the Twenty-First Century. *Journal of European Public Policy* 26 (8): 1113–1133.
- Howorth, Joylon [2005]2018. The European Union's Security and Defense Policy: The Quest for Purpose. Hill, Christopher, Smith, Michael & Vanhoonacker, Sophie (toim.). *International Relations and the European Union*. Kolmas painos. Oxford University Press, Oxford. 341–364.
- Johansson, Marjut, Pyykkö, Riitta (toim.) 2005. Johdanto: monikielisyys ja kielipolitiikka. *Monikielinen Eurooppa: kielipolitiikkaa ja käytäntöä*. Gaudeamus, Helsinki.
- Johansson, Marjut, Wiberg, Matti 2005. Institutionaalinen monikielisyys Euroopan unionissa: Monessa kohti yhtä? Johansson, Marjut, Pyykkö, Riitta (toim.) *Monikielinen Eurooppa: kielipolitiikkaa ja käytäntöä*. Gaudeamus, Helsinki.

Jokela, Juha 2013. *Multi-Speed Europe? Differentiated Integration in the External Relations of the European Union*. Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki.

Jokela, Juha 2019. EU:n ulkopoliitiikka luo nahkansa suurvaltojen kilpailun kiristyyssä. Ronkainen, Antti, Mykkänen, Juri (toim.) *Vapiseva Eurooppa. Mitä seuraa eurooppalaisen politiikan kaaoksesta?* Vastapaino, Tampere. 169–187.

Kaelble, Hartmut 2009. Identification with Europe and politicization of the EU since the 1980s. Checkel, Jeffrey T & Katzenstein, Peter J. 2009 (toim.). *European Identity*. Cambridge University Press, Cambridge. 193–212.

Kousoulis, Antonins, Ioakeim-Ioannidou, Myrsini & Economopoulos, Konstantinos 2016. Access to health for refugees in Greece: lessons in inequalities. *International Journal for Equity in Health*: 1–3.

Marks, Gary 2012. Scale, Community and ‘Eurafrica’: A Response to Hansen and Jonsson. *Journal of Common Market Studies* 50(6): 1042–1044.

Mikkeli, Heikki 1994. *Euroopan idea: Eurooppa-aatteen ja eurooppalaisuuden pitkä historia*. Suomen historiallinen seura, Helsinki.

Moury, Catherine 2007. Explaining the European Parliament's Right to Appoint and Invest the Commission. *West European Politics* 30 (2): 367–391.

Niemann, Arne, Zaun, Natascha 2018. EU Refugee Policies and Politics in Times of Crisis: Theoretical and Empirical Perspectives. *Journal of Common Market Studies*. 56 (1): 3–22.

Nugent, Neill 2010. *The Government and Politics of the European Union*. Seitsemäs painos. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

O'Brien, Karen, Selboe, Elin & Hayward, Bronwyn 2018. Exploring Youth Activism on Climate Change: Dutiful, Disruptive, and Dangerous Dissent. *Ecology and Society* 23(3): 42.

Palonen, Emilia & Saresma, Tuija (toim.) 2017. *Jätkät & Jytkyt. Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Vastapaino, Tampere.

Parekh, Bikhu [2000]2006. *Rethinking Multiculturalism. Cultural Diversity and Political Theory*. Toinen painos. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

Pautz, Hartwig 2005. The Politics of Identity in Germany: The Leitkultur Debate. *Race & Class* 46 (4): 39–52.

Raunio, Tapio 2014. Euroopan unionin poliittinen järjestelmä, instituutiot ja mobilisaation haasteet. Mykkänen, Juri & Kari Paakkunainen. (toim.) *Johdatus Euroopan unionin Poliitiikkaan*. Helsingin yliopisto, Helsinki. 25–53.

Shakespeare, William [1596] 1995. *Romeo ja Julia*. Suomentanut Yrjö Jylhä. Otava, Helsinki.

Steven, Martin 2016. ‘Euro-Realism’ in the 2014 European Parliament Elections: The European Conservatives and Reformists (ECR) and the Democratic Deficit. *Representation* 52(1): 1–12.

Stråth, Bo 2013. Ideology and Conceptual History. Freedon, Michael & Stears, Marc (toim.) *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Oxford University Press, Oxford.

Strban, Grega, Primož Rataj & Zlatko Šabič 2018. Return Procedures Applicable to Rejected Asylum-Seekers in the European Union and Options for their Regularisation. *Refugee Survey Quarterly* 37(1): 71–95.

Thomson, Patricia 2012. Field. Grenfell, Michael (toim.) *Pierre Bordieu: Key Concepts*: 65–82. Routledge, New York.

Tilli, Jouni 2017. *Miten puhumme, kun puhumme politiikkaa?* Atena, Jyväskylä.

Treib, Oliver 2020. Euroscepticism is here to Stay: What Cleavage Theory Can Teach Us about the 2019 European Parliament Elections. *Journal of European Public Policy*: 1–16.

Vitiello, Mattia 2018. L'Agenda europea sulla migrazione dal punto di vista delle migrazioni dei lavoratori qualificati: una valutazione sociologica. *Freedom, Security, Justice: European Legal Studies* n.2: 201–220.

Walsch, Christopher 2018. An East-West Divide in the European Union? The Visegrad Four States in Search of the Historical Self in National Discourses on European Integration. *Politics in Central Europe* 14(2): 181–191.

Wodak, Ruth 2011. *The Discourse of Politics in Action: Politics as Usual*. Palgrave MacMillan, Basingstoke.

Wodak, Ruth 2015. *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*. SAGE Publications, Lontoo.

Verkkolähteet:

Amnesty 30.9.2019. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/09/greece-fire-in-moria-camp-highlights-bject-failure-of-government-and-eu-to-protect-refugees/>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Barigazzi, Jacopo. *4 EU countries agree on migration relocation system*. <https://www.politico.eu/article/4-eu-countries-agree-on-migration-relocation-system-malta/>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Euroopan pakolais- ja ihmisoikeusjärjestöjen neuvottelukunta 13.12.2019. <https://www.ecre.org/humanitarian-corridors-an-italian-model-for-the-european-union/>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Euroopan komissio, 2019. *Margaritis Schinas*. <https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20190920RES61549/20190920RES61549.pdf>. Linkki tarkistettu 20.2.2021

Euroopan komissio, 2020. https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/jourova_en. Linkki tarkistettu 20.2.2021

Eurostat, Heinäkuu 2020. *Eurostat, Statistics explained. Enforcement of immigration legislation statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Enforcement_of_immigration_legislation_statistics#Non-EU_citizens_ordered_to_leave_the_EU-27. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoidut toisinnot 2012/C 326/01. Artikla 2 & 3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Euroopan parlamentti 2019. *P9_TA(2019)0021. Euroopan muistiperinnön merkitys Euroopan tulevaisuudelle*. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0021_FI.pdf. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Matamoros, Cristina A., Koutsokosta, Efi 13.9.2019. *Exclusive: Juncker Brands Britons 'Part-time Europeans' Who Were Never Fully in the Union*. Euronews.

<https://www.euronews.com/2019/09/12/exclusive-juncker-tells-euronews-portfolio-title-protecting-our-european-way-of-life-must>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Le Pen, Marie 15.9.2019. *Discours de Marine Le Pen en clôture de l'université d'été du RN à Fréjus*. https://www.youtube.com/watch?v=6v4Sq_dTrsM&list=PLCHP5d_sy3JV0jFBIap7Kym6NLlrJWVZt&index=7&ab_channel=MarineLePen. Linkki tarkistettu 20.2.2021.

Satuli, Heidi 19.9.2019. *"Tämä komissio on kuin laulu the boy named Sue" – Suomalaismepit odottavat nyt, löytyykö komission puheenjohtajan isoille lupauksille katetta*. <https://teknologiateollisuus.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/tama-komissio-kuin-laulu-boy-named-sue-suomalaismepit-odottavat-nyt-loytyyko>. Linkki tarkistettu 20.2.2021.